

Kadernota 2024-2027

Inhoudsopgave

Kadernota 2024-2027	2
Inhoudsopgave	5
Aanbieding Kadernota 2024- 2027	6
Financieel perspectief.....	8
Prioriteiten begroting 2024 - 2027	10
1. Inwoners, Organisatie en Bestuur	18
2. Jongeren en Onderwijs.....	23
3. Samen zorgen	27
4. Cultuur en Sport	30
5. Ondernemen en Werk	33
6. Wonen, Recreëren en Veiligheid	36
7. Wijken	41
Paragraaf weerstandsvermogen en risicotabel	45

Aanbieding Kadernota 2024- 2027

Aanbieding kadernota 2024-2027

Geachte leden van de raad,

Voor u ligt de kadernota 2024-2027, waarin het (nu voorziene) beleid voor de komende 4 jaar is benoemd. De uitwerking zal plaatsvinden in de programmabegrotingen, in eerste instantie die voor 2024.

Inhoudelijke thema's

We stropen de mouwen weer op, zoals we dat gewend zijn in onze gemeente. De bouw van huizen, scholen en sportaccommodaties staat hoog op de agenda maar heeft wel last van de hoge rentestand en prijzen van bouwmaterialen. Verduurzamen van ons wagen- en machinepark kost meer geld maar is in het kader van de zorg voor onze omgeving wel noodzakelijk. We zetten in op het verbeteren van de mobiliteit in de gemeente en gaan voor vitale vakantieparken en mooie routes voor wandelen en fietsen. We onderzoeken of we thuisnabij onderwijs kunnen realiseren zodat we de leerlingvervoerkosten kunnen reduceren en investeren ook in cultuur. Dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven hebben we hoog in het vaandel. Dat vergt nog wel wat investeringen in ICT, digitalisering en formatie.

Financieel perspectief

De financiële omstandigheden voor onze gemeente zijn gunstig, dat kan op basis van onze reservepositie en het financieel perspectief wel gesteld worden. Echter, er zijn ook grote onzekerheden voor de toekomst. Niet voor de nabije toekomst maar wel na 2026. Er is tot op heden geen duidelijkheid over de structurele budgetten voor jeugdzorg. De trap-op-trap-af systematiek, die tot nu toe als basis diende voor de bepaling van de hoogte van het gemeentefonds, zal wijzigen maar onbekend is nog welke gevolgen dit heeft. Verder speelt de stijgende rente een rol. Als daarnaast ook nog in aanmerking wordt genomen dat op Rijksniveau enorme extra uitgaven zijn gedaan, met name voor steun in de gevolgen van corona en energie-armoede, die op de een of andere wijze terug zullen moeten komen (tenzij een hogere staatsschuld wordt geaccepteerd), dan is duidelijk dat de stabiliteit van de inkomsten in gevaar is. Het is dan ook verstandig een buffer aan te houden. Wij hebben dit gedaan door weliswaar flink in te zetten op de doorontwikkeling van onze gemeente maar ook enige voorzichtigheid te betrachten in het kader van het financieel perspectief. In het meerjarenperspectief dat opgenomen is in deze kadernota, ziet u dat nog ruim 7 ton resteert in structurele zin en 6 miljoen in incidentele zin. Mooie cijfers maar wel met de waarschuwing zoals hierboven benoemd.

Hopelijk krijgen we in de meicirculaire meer duidelijkheid over de structurele financiële situatie na 2026. Op het moment van schrijven van dit stuk was deze circulaire nog niet binnen.

Uitdagende tijden

Het mag wel gesteld worden dat we in heel bijzondere tijden leven. Zelden zijn de onzekerheden, onder andere als gevolg van de veiligheidssituatie in de wereld, zo groot geweest. Daarnaast hebben we te maken met uitdagende omstandigheden rond de gevolgen van de stikstofdiscussie, de grote instroom van asielzoekers en Oekraïners met de daarbij behorende huisvestingsproblemen, de huisvestingsproblemen van onze eigen inwoners, de grote duurzaamheidsopgaven, de overspannen arbeidsmarkt enzovoort. Veel uitdagingen die om een oplossing vragen. Dit zijn zaken die we niet als gemeente Rijssen-Holten alleen kunnen oplossen maar dat is geen reden om stil te zitten. We kunnen ons steentje bijdragen aan de oplossingen en dat doen we ook waar mogelijk, samen met u als raad en de samenleving.

Tenslotte

Wij blijven, samen met u als raad, de ambtelijke organisatie en de samenleving werken aan de realisatie van het coalitieakkoord maar proberen ook in te spelen op actuele zaken. U vindt hiervan in deze kadernota verschillende voorbeelden. Voor de eerstkomende jaren ziet het financiële perspectief er goed uit en kunnen we weer met daadkracht aan de slag.

Het college van burgemeester en wethouders
mei 2023

Financieel perspectief

Ontwikkelingen perspectief 2024-2027

		2024	2025	2026	2027
	structureel perspectief begroting 2023 (na septembercirculaire)	5.030	6.018	2.872	2.872
1.	bijstellingen en nieuwe jaarschijf	243-	264-	271-	234-
2.	keuzes college: 2024-2027	380-	509-	555-	825-
3.	O&O scans raming voor O&O 2024 ingevuld	345- 100	360- 100	375- 100	385- 100
4.	financieringslast investeringen (omslag = 1%, markt = 4%) totaal te investeren periode 2024-2027: 2024-2027	5.902 106-	175-	176-	176-
5.	4% rente geplande investeringen (nu afgedekt tegen 2,5%): 2024-2027 stelpost nieuwbouw Waardenborch	7.850 212-	230-	236-	236- 390-
	structureel perspectief kadernota 2024-2027 na keuzes college	3.844	4.580	1.359	726

		2024	2025	2026	2027
	incidenteel perspectief begroting 2023 (na septembercirculaire)	9.779	13.192	13.422	13.422
1.	bijstellingen en nieuwe jaarschijf, structurele doorwerking idem, incidentele ontwikkelingen	243- 1.555-	507- 1.555-	778- 1.565-	1.012- 1.247
2.	keuzes college: 2024-2027 doorwerking structurele keuzes	1.314- 380-	1.866- 889-	1.936- 1.444-	2.256- 2.269-
3.	O&O scans O&O scans structurele doorwerking	227- 245-	227- 505-	277- 780-	277- 1.065-
4.	structurele lasten met doorwerking in incidenteel perspectief: financieringslast investeringen (omslag = 1%, markt = 4%)	106-	281-	457-	633-
5.	financieringslast geplande investeringen	212-	442-	678-	1.304-
	incidenteel perspectief kadernota 2024-2027 na keuzes college	5.497	6.920	5.507	5.853

Toelichting mutaties

1. Het jaar 2027 is toegevoegd aan deze meerjarenraming. De structurele bijstelling betreft met name de bijdrage aan de Omgevingsdienst Twente (ODT). Bij de incidentele middelen betreft het vooral € 1,5 miljoen voor bijzondere bijstand energie (bgw 15-2022). Verder is in 2027 ook het structurele saldo in 2027 (€ 2.872.000) incidenteel beschikbaar.
2. Het door het College van Burgemeester en Wethouders voorgestelde nieuwe beleid staat hier vermeld. Structurele keuzes hebben ook invloed op het incidentele perspectief.
3. Zaken die onvoorzien en onuitstelbaar (O&O) zijn worden in de begroting opgenomen. Jaarlijks houden we rekening met structureel € 100.000 aan O&O-lasten. Deze stelpost valt in 2024 vrij omdat O&O-lasten nu bekend zijn.
4. De gemiddelde rente van afgesloten leningen bedraagt afgerond 1%. Rentelasten worden tegen dit percentage doorbelast aan de verschillende taken. We moeten echter rekening houden met nieuw af te sluiten leningen tegen de marktrente. Deze bedraagt momenteel rond 4%. Met de hogere financieringslasten wordt hier rekening gehouden.
5. Vorig jaar bedroeg de marktrente 2,5%. Voor geplande, maar nog niet uitgevoerde investeringen moet nu ook rekening gehouden worden met de huidige marktrente van 4%. Met de hogere financieringslasten wordt hier rekening gehouden.

Prioriteiten begroting 2024 - 2027

Prioriteiten begroting 2024 - 2027

In onderstaand overzicht staan de prioriteiten waarvoor extra middelen noodzakelijk zijn. Opgenomen zijn de prioriteiten voor de jaren 2024 tot en met 2027 zoals die ook in de programmabegroting 2023 staan, aangevuld met de bedragen die behoren bij de scans die in deze kadernota zijn opgenomen.

In alle gevallen is de bron vermeld. Onderstaande bedragen maken onderdeel uit van de onder het onderdeel "Financieel perspectief" gepresenteerde structurele en incidentele perspectieven.

Maatschappelijk effect / Actie	Bron	Investering	structureel				incidenteel			
			2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
1.	Inwoners, Organisatie en Bestuur									
<i>Informatiebeveiliging</i>										
Risicoanalyse diverse applicaties	Begroting 2023						20	20	10	
<i>ICT ontwikkelingen</i>										
Datagedreven sturing	Voorstel college begroting 2024		20	10	10					
Artificial intelligence	Voorstel college begroting 2024						25	25		
Onderzoek toekomstbestendigheid ICT beheer	Voorstel college begroting 2024						25	25		
<i>Gemeentelijke gebouwen</i>										
Verduurzamen gemeentelijke gebouwen	Begroting 2023						200	200		
<i>Personeel</i>										
Verbeteren en behouden taalniveau medewerkers	Voorstel college begroting 2024						10	10	10	10
Bevorderen integriteitsbewustzijn	Voorstel college begroting 2024		10							
Onderzoek functiehuis	Voorstel college begroting 2024						60			
Verlengen inhuur beleidsmedewerker mobiliteit	Voorstel college begroting 2024						100			
Recruitment	Voorstel college begroting 2024						52	52		
Formatievoorstellen	Begroting 2023		57				216	128		
<i>Organisatie</i>										
Doorontwikkeling	Voorstel college begroting 2024						35			
<i>Hybride werken</i>										
Aanpassingen gemeentehuis	Begroting 2023	1.000	21	63	21		800	1.400	800	
<i>Werkgeversschap</i>										
Versterken wergevers profilering	Begroting 2023						50	50		
Innovatiebudget	Voorstel college begroting 2024						30	30		
<i>Huisstijl sportaccommodaties</i>										
Uniforme huisstijl	Voorstel college begroting 2024						35			

3.	Samen Zorgen												
Voorliggende dagvoorziening													
	Rijssen	Voorstel college begroting 2024		78									
	Holten	Voorstel college begroting 2024								60	60		
ViaVie welzijn													
	Versterken flexibele schil projecten en organisatieontwikkeling	Voorstel college begroting 2024								119			
Laaggeletterdheid													
	Implementatie uitvoeringsplan	Begroting 2023								75	75	75	
Gezondheid													
	Inspirate en deskundigheids-bevordering positieve gezondheid	Begroting 2023								25			
	Maatwerk publieke gezondheid	Voorstel college begroting 2024		20									
Respijtzorg													
	Lokale voorziening	Voorstel college begroting 2024								18			
Totaal programma 3			0	98	0	0	0	0		297	135	75	0

Maatschappelijk effect / Actie	Bron	Inves-tering	structureel				incidenteel			
			2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027

4.	Cultuur en Sport												
Sport													
	Meerjaren onderhoudsplan sportvelden	Begroting 2023		300									
	Sport en bewegen in de openbare ruimte	Begroting 2023								50			
	Onderzoek basisvoorzieningen op orde (Vlietgoor en Koerbelt)	Voorstel college begroting 2024								30			
Cultuur													
	Muziekonderwijs Holten	Voorstel college begroting 2024		30									
	Verdere professionalisering Rijssense musea	Voorstel college begroting 2024		40									
	Uitvoering nieuw erfgoedbeleid	Voorstel college begroting 2024		46	10	10							
Begraafplaatsen													

Formatie-uitbreiding	Voorstel college begroting 2024		53										
Tarieven kostendekkend	Voorstel college begroting 2024		-53										
<i>Duurzaamheid en erfgoed</i>													
Erfgoed energiescan	Begroting 2021									15			
Dekking uit reserve monumenten	Begroting 2021									-15			
<i>Masterplan De Oosterhof</i>													
Uitvoeren maatregelen	Begroting 2021		10										
Informatiepunt parkeerplaats De Oosterhof	Begroting 2023									4	66		
Padennetwerk herstellen Park de Eschhorst en aanleggen op de paardenweide	Begroting 2023											107	
Herinrichten Groeneweg	Begroting 2023	126	6										
Herinrichten Kasteellaan	Begroting 2023	240	12										
Herinrichten Oosterhofweg (Albertsdijk tot aan de Wethouder Korteboslaan)	Begroting 2023	335	17										
Herinrichten Oosterhofweg (Parkstraat tot Albertsdijk)	Begroting 2023											107	
Herinrichten Park de Eschhorst, hospice en de paardenweide	Voorstel college begroting 2024	473	2	22									
Totaal programma 4		0	463	32	10	0				84	66	214	0

Maatschappelijk effect / Actie	Bron	Investering	structureel				incidenteel			
			2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027

5.	Ondernemen en Werk												
<i>Bedrijventerreinen</i>													
Opstellen langetermijnvisie	Begroting 2023									45			
<i>Detailhandel</i>													
Opstellen nieuwe detailhandelsvisie	Begroting 2023									25			
<i>Energiearmoede</i>													
Structureel verlagen energielasten inwoners en verruimen toepassing bijzondere bijstand	Begroting 2023									1.250	1.250	1.250	
<i>Armoedeval</i>													
Implementatie advies onderzoek	Voorstel college begroting 2024									30			
Totaal programma 5		0	0	0	0	0				1.350	1.250	1.250	0

Maatschappelijk effect / Actie	Bron	Investering	structureel				incidenteel			
			2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
6.	Wonen, Recreëren en Veiligheid									
<i>Landelijk gebied</i>										
Diverse maatregelen en initiatieven	Voorstel college begroting 2024		5				190	150	60	60
<i>Bouwdossiers</i>										
Digitaliseren bouwdossiers	Begroting 2023						6	135	100	
<i>Woningbouw</i>										
Voortzetten beleid startersleningen	Begroting 2021	400	4							
Oprichten betaalbaarheidsfonds sociale koopwoningen	Begroting 2023						250			
Stimuleren en faciliteren van innovatieve woonvormen	Begroting 2023						25	25	25	
<i>Leader</i>										
Organisatiekosten en co-financiering	Begroting 2023		3							
<i>Recreatie en toerisme</i>										
Renovatie asfalt fietspaden Holterberg	Voorstel college begroting 2024	300		15						
Kwaliteitimpuls routenetwerken	Voorstel college begroting 2024	560	59	10	6					
Vitale vakantieparken	Voorstel college begroting 2024						10	10		
Verbreden taken Toerisme Rijssen-Holten en ontwikkeling Promotie Rijssen-Holten	Voorstel college begroting 2024		5				50	50		
<i>Omgevingswet</i>										
Nieuw initiatievproces ruimtelijk domein	Begroting 2023						225	175		
<i>Ruimtelijke ordening</i>										
Extra inzet toezicht RO	Voorstel college begroting 2024						90	90		
<i>Archeologie</i>										
Herkenbaar maken archeologische monumenten Waardenborch en onderzoek naar mogelijke Motteburcht	Begroting 2023						30			
Totaal programma 6		1.260	76	25	6	0	876	635	185	60

Maatschappelijk effect / Actie	Bron	Inves-tering	structureel				incidenteel			
			2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027

7.	Wijken									
<i>Duurzaamheid</i>										
	Ondersteuning energietransitie	Begroting 2021						50		
	Verduurzamen wagen- en machinepark	Voorstel college begroting 2024		65	50	20	20			
	Energieleningen (Svn)	Voorstel college begroting 2024	2.000	10	10					
	Energieleningen (Svn), vergoeding deelnemers	Voorstel college begroting 2024		-20	-20					
<i>Klimaatadaptie</i>										
	Subsidie voor vergroening	Voorstel college begroting 2024						50	50	
<i>Werkbegeleiding buitenteams</i>										
	Formatie-uitbreiding	Voorstel college begroting 2024						40	40	
	Bijdrage uit reserve reïntegratie	Voorstel college begroting 2024						-40	-40	
<i>Reconstructie weginrichting</i>										
	Aanvullende onderhoudsmiddelen voor openbaar profiel bij rioolvervanging	Begroting 2023						250	250	250
	Aanpassing De Hagen in relatie tot ontwikkeling Enterstraat	Begroting 2023	125		6					
	Laatste deel zuid oostelijke fietsring / reconstructie Pelmolenvweg	Voorstel college begroting 2024	551	2	22					
<i>Omgeving Haarzijde</i>										
	Herinrichting openbare ruimte vanuit stedenbouwkundige visie Haarzijde en omgeving	Begroting 2023	584	20						
<i>Mobiliteit</i>										
	Verkeersveiligheidsmaatregelen (co-financiering met Rijk)	Begroting 2023						80	80	80
	Nieuwe visie en uitvoeringsprogramma	Begroting 2023						75		
	Aanpassen kruispunt Enterstraat-Schapendijk	Begroting 2023	150	7						
	Reconstructie Oranjestraat Holten	Begroting 2023	125		7					
	Aanleg fietspad tussen Markeloseweg en Schapendijk Rijssen	Begroting 2023	330	16						

Uitvoeringskrediet	Voorstel college begroting 2024	150	8										
Oude begraafplaats Holten													
Betrekken oude begraafplaats Holten in de dorpsstructuur	Begroting 2023								110				
Totaal programma 7		4.015	108	75	20	20			615	380	330	0	

Maatschappelijk effect / Actie	Bron	Inves-tering	structureel				incidenteel			
			2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027

15.	Algemene dekkingsmiddelen												
Stelposten													
Stelpost voor nieuw beleid	Meerjarenraming			100	100	100							
Totaal programma 15		0	0	100	100	100		0	0	0	0	0	

Totaal nieuwe wensen 2024-2027	11.612	1.138	855	617	370	5.835	4.454	2.922	320
--------------------------------	--------	-------	-----	-----	-----	-------	-------	-------	-----

Waarvan voorstellen college begroting 2024	4.034	380	129	46	270	1.314	552	70	320
--	-------	-----	-----	----	-----	-------	-----	----	-----

1. Inwoners, Organisatie en Bestuur

Coalitieakkoord 2022 - 2026

Rijssen-Holten heeft een krachtige samenleving, een stabiel bestuur en een gedreven organisatie. In een tijd met veel uitdagingen, weten we dat we kunnen bouwen op dit sterke fundament. Als bestuur staan we naast inwoners en maatschappelijke partners in plaats van tegenover elkaar. Samen werken we aan de uitdagingen waar we voor staan en willen we het welzijn in Rijssen-Holten verhogen.

Dienstbare overheid

We zijn als gemeente dienstbaar aan onze samenleving. De uitdagingen van deze tijd zijn opgaves van de hele samenleving, niet enkel van ons als gemeente. We hebben dan ook actief aandacht voor de rol die wij als gemeente hebben of willen bij bepaalde opgaves en wat de rol is van inwoners, partners en ondernemers.

Inwoners doen mee

Afgelopen jaren hebben veel mooie initiatieven Rijssen-Holten mooier, schoner, veiliger, duurzamer, groener en prettiger gemaakt. Dit willen wij aanmoedigen en onze inwoners uitdagen. We ontwikkelen een strategie waarin duidelijk wordt hoe we als gemeente met deze initiatieven omgaan. Hierin staat wanneer inwoners kunnen meepraten, meedenken of meebeslissen bij het opstellen van beleid of uitwerken van plannen.

Dienstverlening

Onze medewerkers zijn allemaal dienstverleners. We hebben oog voor de mens achter de inwoner en gaan proactief en integraal aan de slag voor het juiste antwoord. We sturen actief op digitale dienstverlening waarbij inwoners snel en makkelijk eenvoudige aanvragen doorlopen. Voor andere verzoeken of ideeën denken we juist mee met de inwoner en zoeken we samen naar de beste oplossing. Naast de digitale ingang blijft de fysieke ingang altijd een mogelijkheid.

De inwoner centraal

‘Paarse krokodillen’ willen we niet in Rijssen-Holten. We willen voorkomen dat inwoners en bedrijven verdwalen in de bureaucratie van de overheid. Dat doen we door te werken met zo simpel mogelijke regels en procedures en altijd oog te blijven houden voor de mens achter de vraag. Regels en procedures zijn nodig en bieden houvast, maar mogen nooit een doel op zich worden in onze dienstverlening. Juridisch geoorloofd is niet altijd hetzelfde als moreel verantwoord. Daarom werken we met hardheidsclausules in onze gemeentelijke regelingen. We werken waar mogelijk met meerjarenafspraken om aanvragen zo gemakkelijk mogelijk te maken voor de samenleving.

Regionale samenwerking

We doen lokaal wat kan en werken regionaal samen. Samenwerking is geen doel op zich, maar een middel om onze doelen te bereiken. We werken regionaal slim samen als dit leidt tot betere oplossingen op het gebied van onder andere bereikbaarheid, duurzaamheid, werkgelegenheid, gezondheidszorg, recreatie en woningbouw. In de regio werken we daarnaast samen in de investeringsprogramma’s van Twente Board.

Digitalisering en werken met data

Steeds meer gaat tegenwoordig digitaal. De inwoner mag erop vertrouwen dat dit goed en veilig geregeld is. We zetten daarom in op de veiligheid van onze informatie en systemen. Daarnaast hebben we steeds meer lokale en open data beschikbaar die we willen gebruiken bij het opstellen van nieuw beleid, voor het experimenteren met een wijkgerichte aanpak en die we benutten om het effect van onze inzet te meten. Hierbij richten we ons niet alleen op meetbare effecten. We betrekken ook kwalitatieve informatie van partners en inwoners bij de vraag of we onze maatschappelijke opgaves bereikt hebben.

Thema financiën uit Coalitieakkoord 2022-2026

Rijssen-Holten staat bekend als een financieel gezonde gemeente en dat willen we graag zo houden. Er ligt een coalitieakkoord met ambitie, maar we zijn ons bewust van de onzekerheden in het financieel perspectief. De lasten voor onze inwoners moeten passen bij het voorzieningenniveau. Mocht het nodig zijn, dan maken we inhoudelijk

keuzes over wat we wel en niet doen.

We zorgen voor een structureel sluitende jaar- en meerjarenbegroting. Daarnaast gaan we op zoek naar incidentele investeringen die de structurele kosten kunnen verlagen of die structurele baten opleveren. We streven naar lage lasten voor onze inwoners, maar dit is geen doel op zich. De lasten moeten altijd worden gezien in relatie tot het niveau van de voorzieningen en investeringen in het maatschappelijk belang. Dit kan betekenen dat de lasten moeten stijgen om ambities te behalen of dat we keuzes moeten maken over wat we wel of niet doen als de financiën komende jaren minimaal zijn. Onze gemeente koopt daarnaast duurzaam, bij voorkeur circulair en waar mogelijk lokaal in.

Strategische visie 2010-2030, versie 2021

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?

Nr.	Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie
1	Besturingsfilosofie 'Samen nieuw perspectief' (pdf)	2009	Gaat op in herijkt K
2	Koersdocument organisatieontwikkeling (pdf)	2022	Geen herziening v
3	Informatieplan 2020 (pdf)	2021	Geen herziening v
4	Organisatiebesluit (pdf)	2017	2023
5	Visie op communicatie (pdf)	2018	2026
6	Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2020 (pdf)	2020	Geen herziening v
7	Visie op dienstverlening (pdf)	2020	2023
8	Strategische visie 2010-2030, herijking 2021 (pdf)	2021	2025

Cijfers die een indicatie geven van het programma

Op www.rijssen-holten.incijfers.nl vindt u statistische informatie over onze gemeente.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten

Verbeteren en behouden taalniveau medewerkers

We willen de inwoner bij elke communicatie-uiting centraal stellen (brieven, website teksten, flyers, posters). Dit doen we door te zorgen dat alle inwoners onze informatie kunnen vinden en begrijpen. Daarnaast willen we de mogelijkheid van een online schrijfcoach die op de hoogte is van onze schrijfwijzer en huisstijl onderzoeken. Nadat alle medewerkers getraind zijn op het gebied van taal en toegankelijkheid, is het ook belangrijk om het verbeterde niveau te behouden en te testen. Hierdoor houden we zicht op het niveau en kunnen we blijven werken aan het verbeteren van alle communicatie-uitingen. Volgens het VNG-rapport "Duidelijke taal voor inwoners en ondernemers" heeft begrijpelijke en toegankelijke informatie veel voordelen. Zo draagt tevredenheid over communicatie bij aan het vertrouwen in de overheid, komt een doelgroep na het lezen van een duidelijke boodschap eerder in actie en hoeven gemeenten geen tijd en geld te besteden aan het oplossen van problemen die ontstaan door onduidelijke communicatie.

Datagedreven sturing

Het coalitieakkoord stelt dat we meer data willen gebruiken bij opstellen van beleid, experimenteren met de wijkgerichte aanpak en meten van maatschappelijk effect. In de organisatie bestaan een aantal knelpunten op dit gebied. Met deze scan wordt ingezet op het bevorderen van kennis en bewustzijn op het gebied van datakwaliteit, ontsluiting van data van applicatie naar data warehouse, het inkopen van domeinoverstijgend onderzoek, bevorderen van kennis en bewustzijn onder afnemers van statistiek en beschikbaar maken van statistiek zoals op www.rijssen-holten.nl/incijfers.

De bedoeling is dat beleidsterreinen projectmatig worden aangepakt.

Bevorderen integriteitsbewustzijn

Artikel 4 van de Ambtenarenwet 2017 schrijft voor dat we voldoende moeten doen aan het bevorderen van goed ambtelijk handelen. In ieder geval moet aandacht worden besteed aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie (lid 1). Jaarlijks moet hier ook verantwoording over worden afgelegd (lid 3). Om te kunnen voldoen aan de verplichtingen van artikel 4 Ambtenarenwet 2017 is het idee van een 2-3 jaarlijkse organisatiebrede integriteitsdag ontstaan (voorlichting, workshops, dilemmatraining enzovoort. In de tussenliggende jaren wordt dan bijvoorbeeld specifieke integriteits-scholing en vorming aangeboden. Voor het bevorderen van integriteitsbewustzijn is nu helemaal geen budget.

Verlenging inhuur beleidsmedewerker Mobiliteit voor 1 jaar

In afwachting van de doorontwikkeling van de organisatie (2023) willen we de continuïteit in de personele inzet op het thema Mobiliteit borgen. In 2023 wordt de visie op Mobiliteit opgeleverd en in Q1-Q2 van 2024 het uitvoeringsprogramma, waarna gestart kan worden met het uitvoeringsprogramma. Het budget voor de tijdelijke personele inzet loopt eind 2023 af. Graag willen we deze verlengen met 1 jaar (tijdelijk). De aankomende doorontwikkeling van de organisatie willen we gebruiken om te onderzoeken of de taken op het gebied van mobiliteit, die nu versnipperd zijn over de verschillende teams gebundeld kunnen worden. In afwachting daarvan wordt nu geen vaste formatie gevraagd, maar wordt de tijdelijke inhuur met 1 jaar verlengd om de visie en het uitvoeringsprogramma mobiliteit tot stand te brengen en uit te voeren.

Artificial Intelligence (AI)

Het coalitieakkoord stelt als doel dat inwoners snel en eenvoudig digitale aanvragen kunnen doen en dat zij erop mogen rekenen dat dit goed en veilig geregeld is. Artificial intelligence (AI) gaat hier de komende jaren een grote rol in spelen. Met name de release van ChatGPT in november 2022 laat een razendsnelle ontwikkeling van AI zien. Dit gaat gepaard met risico's ten aanzien van de menselijke maat, gebrek aan transparantie, discriminerende algoritmen en cyberveiligheid. Met deze scan wordt beoogd om grip te krijgen op deze ontwikkeling. In dit kader zal onderzocht worden welke rol AI in onze organisatie moet krijgen. Hierbij kijken we uitdrukkelijk en bewust naar onderwerpen die in de toekomst mogelijk risicovol kunnen zijn. Beheersing van risico's is hierin belangrijker dan technologische innovatie. De bedoeling is om een politieke en bestuurlijke discussie te starten over de voorwaarden waaronder AI mag worden toegepast. Uiteindelijk monden deze afspraken uit in bijvoorbeeld een 'visie op kunstmatige intelligentie' of een 'verordening kunstmatige intelligentie'.

Onderzoek toekomstbestendigheid ICT beheer

Toekomstgericht onderzoek naar het beheer van IT in onze gemeentelijke organisatie, inclusief een externe toets. Gelet op alle ontwikkelingen is de vraag of we het beheer van de IT de komende jaren met de eigen mensen kunnen doen of dat wellicht taken moeten worden uitbesteed. Een toets door een externe deskundige maakt deel uit van het onderzoek.

Huisstijl sportaccommodaties

Het doel is om alle externe locaties van de gemeente zoveel mogelijk in de huisstijl van de gemeente te betrekken. Momenteel is het een bont gezelschap van kleuren en uitingen. Uit niets blijkt dat medewerkers of bezoekers op een gemeentelijke locatie aanwezig zijn. Dit 'achterstallig onderhoud van de huisstijl' willen we graag herstellen in 2024 met een eenmalige investering. Die is primair gericht op het productie en plaatsing van bebording om of aan de panden en eventueel ook in de gebouwen. De invoering van de huisstijl is destijds doorgevoerd in het nieuwe

stadhuis en de communicatiemiddelen. Toen zijn echter niet de externe (sport) locaties meegenomen. Door de toepassing van de huisstijl in het nieuwe zwembad werd dit nog eens duidelijk. Aangezien het personeel ook steeds meer gaat rouleren tussen de verschillende sportlocaties mag het ook duidelijk zijn bij welke organisatie ze werkzaam zijn. Nog belangrijker is dat het vanzelfsprekend is voor de externe bezoekers om te weten wie de eigenaar en exploitant van de locatie is.

Onderzoek functiehuis

Wij ontvangen steeds meer verzoeken voor functie(her)waardering. Daarnaast zijn nieuwe medewerkers, ook gelet op de arbeidsmarkt, steeds kritischer in de salarisonderhandeling. Deze vragen zijn de aanleiding om te kijken of ons functiehuis nog passend is. Daarnaast is ons huidige functiehuis 10 jaar geleden opgesteld en daarna niet meer in totaliteit bekeken. We vragen middelen om voor dit onderzoek een externe adviseur in te zetten.

Innovatiebudget werkgeverschap

De grootste uitdaging die wij hebben is om het juiste talent te binden en te boeien voor onze organisatie. De reguliere HR Instrumenten zijn tegenwoordig niet meer voldoende om dit doel te bereiken. Het is daarom van belang om hier goed op in te (blijven) spelen. Een mooi en succesvol voorbeeld hiervan is het winterevent. Om dit soort plannen en lucratieve initiatieven vorm te kunnen geven en uit te kunnen voeren is daarom extra budget nodig. Hierbij valt te denken aan: lokale events ten behoeve van werving en selectie, contacten met opleidingsinstanties, het zelf organiseren of bezoeken van open dagen, events en banenbeurzen. Maar ook initiatieven zoals de budgetcoach, niet-standaard communicatie-uitingen en initiatieven ter ondersteuning van de werving en selectie of in het licht van specifieke thema's (gezondheid, arbo, persoonlijke kerstboodschappen), etc.

Recruitment

Om in te blijven spelen op belangrijke trends en ontwikkelingen en goed personeel te kunnen behouden, is het belangrijk om continue aandacht te hebben voor recruitment. Dit betekent niet specifiek het opstellen en uitzetten van vacatureteksten of de voorselectie van kandidaten. Dit betekent wel het bieden van oplossingen bij lastige thema's en moeilijk invulbare vacatures. Maar ook het bijhouden van ontwikkelingen en hierop inspelen, werkgeversprofilering en doelgroepencommunicatie. En het borgen van eenheid in de uitingen om tijdig de juiste persoon op de juiste plek te vinden en monitoren dat gemaakte beloften aan nieuwe medewerkers worden nagekomen. Verder is het van belang contacten met opleidingsinstanties te houden, de instroom trainees, zij-instromers en werkervaringsplekken intern te stimuleren en te zorgen dat er voldoende stageplekken en stagiaires zijn zodat we de status als leerbedrijf behouden. We gaan hier 2 jaar mee aan de slag (24 uur p/w) om te ervaren of dit leidt tot verbetering van de invulling van vacatures.

Doorontwikkeling organisatie

Na de evaluatie van de organisatieontwikkeling staat de doorontwikkeling op het programma. We weten nog niet wat er uit de evaluatie komt maar de uitkomsten van deze evaluatie gebruiken we, samen met nieuwe trends en ontwikkelingen, als input voor de doorontwikkeling van de organisatie. Er is een regulier budget voor de organisatieontwikkeling van 20.500 euro per jaar maar dit budget is noodzakelijk voor de reguliere organisatiezaken. Om de aanpassingen uit de evaluatie goed te kunnen doorvoeren hebben we in 2024 extra budget nodig voor de uitvoering, bijvoorbeeld voor het inhuren van externe expertise.

Wat gaan we er voor doen?

Actuele ontwikkelingen

Dienstverlening

De gemeentelijke dienstverlening is volop in ontwikkeling. Voor een inwoner is de gemeente de plek waar je een paspoort of een bouwvergunning kunt aanvragen, aanvraag kunt doen in het kader van de Jeugdwet of de partij waar je een melding openbare ruimte kunt doen. Deze dienstverlening wordt steeds verder gedigitaliseerd. Hiermee creëren we gemak voor de inwoner, maar ook meer afstand tot de inwoner. De uitdaging is om de menselijke maat binnen onze dienstverlening niet uit het oog te verliezen. Onderwerpen als toegankelijkheid, participatie en inclusie worden daarom steeds belangrijker.

De snelheid van de ontwikkelingen vraagt om een herijking van de gemeentelijke visie op dienstverlening en bijbehorend uitvoeringsprogramma voor 2024 en verder. Uit deze vernieuwde visie op dienstverlening vloeit mede voort hoe omgegaan wordt met de herinrichting van de publiekshal van het gemeentehuis. Daarnaast speelt de ontwikkeling rondom het inrichten van 1 toegang tot het Sociaal Domein. Een ontwikkeling die niet losgekoppeld kan worden van de 'algemene' balie van de gemeente. We zijn aan de slag met het herinrichten van de kantoorruimtes om klaar te zijn voor hybride werken. We kijken eerst of in het daarvoor beschikbaar gestelde budget ook nog ruimte is voor de herinrichting van de publiekshal. Blijkt dit niet het geval te zijn, dan komen wij terug bij de raad.

2. Jongeren en Onderwijs

Coalitieakkoord 2023 - 2027

Rijssen-Holten is een thuis voor onze jongeren. We willen voor alle jongeren een aantrekkelijke gemeente zijn, maar ook aandacht hebben voor jongeren met wie het (tijdelijk) niet zo goed gaat. Bij het sociale karakter van onze gemeente past dat de jeugd in zijn eigen sociale omgeving terecht kan met hulpvragen en voor het krijgen van onderwijs. Daarbij zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met het onderwijs, zorgaanbieders en jeugd- en jongerenwerk.

Een goede en betaalbare jeugdzorg

We zetten in op een regionale en lokale vertaling van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd om de kwaliteit van jeugdzorg goed en de kosten beheersbaar te houden. We blijven sterk inzetten op het gezin als liefdevolle basis, preventie en voorliggende voorzieningen: dit past bij de sterke sociale banden en modern noaberschap in onze samenleving. We willen op deze manier voorkomen dat (duurdere) individuele zorg nodig is. Waar maatwerk nodig blijkt, schakelen we snel en adequaat.

Een integrale en wijkgerichte aanpak.

Samenwerking tussen onderwijs, sport, jeugd- en jongerenwerk, politie, kerken, welzijnswerk en culturele instellingen is essentieel voor de gezondheid van onze jeugd. Als gemeente pakken we actiever de regie in deze samenwerking om een aanbod te creëren dat op de vraag is afgestemd. Deze integrale aanpak is nodig bij zowel voorliggende voorzieningen als individuele zorg. De regie vanuit de gemeente leidt dan wel tot extra inzet, maar verdient zich naar verwachting terug doordat de vraag en daarmee de kosten voor individuele zorg dalen. Daarnaast willen we experimenteren met een wijkgerichte aanpak bij opgaves die zich hiervoor lenen; bijvoorbeeld de maatschappelijke problematiek en veiligheid in wijk Plan Zuid.

Onderwijs: de start van een leven lang leren

School is de plek waar talenten tot bloei komen. Alle kinderen uit Rijssen-Holten verdienen een eerlijke kans om hun dromen werkelijkheid te laten worden. Een brede, vrije keuze van de school is hierbij ons uitgangspunt. We willen inzetten op 'thuisnabij' onderwijs en scholen de kans geven speciaal onderwijs aan te bieden. Daarnaast stimuleren we de samenwerking tussen het bedrijfsleven en onderwijs, zodat opleidingen aansluiten bij de lokale vraag op de arbeidsmarkt. Ook steunen we initiatieven van onderwijsinstellingen in het onderwijsaanbod voor volwassenen en schoolverlaters.

Huisvesting van onderwijs

Goede onderwijshuisvesting met aandacht voor binnenklimaat, veiligheid en duurzaamheid is een kerntaak van ons als gemeente. We stimuleren dat schoolgebouwen multifunctioneel en slim worden ingezet. Daarnaast zetten we ons in voor nieuwbouw van De Waerdenborch op een geschikte locatie in Holten en benutten we kansen voor een goede herontwikkeling van het huidige terrein. Als er uit de samenleving een initiatief komt voor een basisschool in het Opbroek, staan we daarvoor open.

Strategische visie 2010-2030, versie 2021

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?

Nr.	Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)

1	Startnotitie Centrum Jeugd en Gezin Herziening onderdeel cLoes (pdf)	2020	Geen herziening voorzien	c
2	Realisatieplan Centrum Jeugd en Gezin (loket/lokaal) (pdf)	2010	Geen herziening voorzien	c
3	Integraal Realisatie Programma Centrum Jeugd en Gezin (regionaal) (pdf)	2010	Geen herziening voorzien	c
4	Startnotitie transitie jeugdzorg Twente (pdf)	2011	Geen herziening voorzien	r
5	Visienota Transformatie jeugdzorg Twente (pdf)	2013	Geen herziening voorzien	r
6	Nota "Samenwerken aan jeugdzorg in Twente" (pdf)	2013	Geen herziening voorzien	r
7	Nota "positionering regionale jeugdhulptaken" (pdf)	2014	Geen herziening voorzien	r
8	Beleidsnota 'Op naar het nieuwe product VVE' (pdf)	2019	2023	r
9	Beleidsplan Jeugdzorg (pdf)	2017	Geen herziening voorzien	r
10	Adviesnota verslavingspreventie (pdf)	2019	2023	c
11	Visie jeugd- en jongerenwerk gemeente Rijssen-Holtten 2020-2025 (pdf)	2020	2024	r
12	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (pdf)	2020	Periodiek	

Cijfers die een indicatie geven van het programma

Op www.rijssen-holten.incijfers.nl vindt u statistische informatie over onze gemeente.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten

Middelen voor speciaal onderwijs (cluster 3) in Rijssen

Het realiseren van speciaal onderwijs zorgt voor minder kosten leerlingenvervoer. Lokaal zorgen voor speciaal onderwijshuisvesting vraagt om een voorinvestering. Het SOTOG (Stichting Speciaal Onderwijs Twente en Oost-Gelderland) heeft zich bij de gemeente gemeld en ziet kansen voor het realiseren van cluster 3 onderwijs. Een eerste

ruwe schatting laat een besparing op het budget leerlingenvervoer zien van een bedrag tussen de € 161.000 en € 219.000,. Een structurele besparing van € 160.000 kan leiden tot een duurzame investering van € 2,5 mln. Voorgesteld wordt nader te onderzoeken welke daadwerkelijke investeringskosten nodig zijn.

Thuisnabij onderwijs organiseren/realiseren

Het JFSG Rijssen heeft de ambitie uitgesproken voor alle leerlingen uit haar doelgroep uit Rijssen e.o. thuisnabij onderwijs te willen aanbieden. Het JFSG Rijssen wil daarmee meer zorgleerlingen opvangen (voor wie de gemeente nu het leerlingenvervoer organiseert naar Apeldoorn) en VWO-diplomeringsmogelijkheid maken. Het kunnen volgen van onderwijs binnen de eigen gemeente zorgt er ook voor dat kinderen direct na schooltijd met vriendjes kunnen spelen. Dit zeer belangrijke sociale aspect wordt wel eens vergeten. Daarnaast zal onderwijs binnen de eigen gemeente zorgen voor besparingen op de kosten van het leerlingenvervoer (voor de gemeente en voor de ouders). Indien het JFSG Rijssen voor 15 zorgleerlingen die nu in Apeldoorn onderwijs volgen aanbod in Rijssen aanbiedt, zorgt dit voor een bezuiniging bij het leerlingenvervoer van $15 \times € 11.300 = € 169.500,-$ per jaar. Dit staat nog los van de extra bijdrage voor onderwijshuisvesting per kind die de gemeente tegemoet kan zien. Nader onderzoek is gewenst.

Onderwijs(huis)vesting voor ontheemden

Met ingang van het schooljaar 2022-2023 verzorgt het Palet uit Almelo de NT2 lessen aan ontheemden in het voormalig schoolgebouw de Salto in Rijssen. Ook voor het schooljaar 2023-2024 zal dit gebouw beschikbaar blijven voor NT2 onderwijs. Gezien de verwachte instroom van asielzoekers en de verwachting dat de oorlog in Oekraïne nog wel wat jaren zal aanhouden en het huisvesten van deze mensen aan de orde is, zal voor deze groep ook in de komende jaren een beroep gedaan worden op NT2 onderwijs. Mogelijk kan dit blijven plaatsvinden op de huidige locatie in Rijssen. Voor meer duidelijkheid hierover is onderzoek gewenst. Omdat waarschijnlijk na 31 juli 2023 geen SPUK middelen meer beschikbaar komen, wordt voorgesteld voor schooljaar 2024-2025 een incidenteel bedrag van € 120.000,- te reserveren en € 25.000,- voor onderzoekskosten.

Middelen binnensportaccommodaties Holten

De kwalitatieve inrichting van de binnensportaccommodaties nabij de Waerdenborch laat te wensen over. In het capaciteitsonderzoek, uitgevoerd in 2017, wordt geadviseerd over te gaan tot vervanging van 't Mossink (1976) en de Vrijheidslaan (1979). Vervangende nieuwbouw van de binnensportaccommodaties ('t Mossink en Rietbergzaal) bij de nieuwe Waerdenborch en vervangende nieuwbouw Vrijheidslaan Holten op of nabij de huidige locatie, kan ten goede komen aan de herontwikkeling van het volledige terrein huidige locatie De Waerdenborch en geeft tevens een kwaliteitsimpuls aan de binnensportaccommodaties. Een ruwe inschatting voor een sporthal met 4 zaaldelen komt uit op een bedrag van om en nabij € 7,2 mln. Voor een nieuwe gymzaal zal dit bedrag in de richting komen van iets meer dan € 1,8 mln. Voor het slopen van de gebouwen zal een bedrag van € 250.000,- nodig zijn. Net als bij de Waerdenborch gaan we uit van sparen. In 2027 en 2028 wordt hier rekening mee gehouden, rekenrente 4%.

Inzet op wegwerken wachtlijsten jeugdzorg

In 2020 is een ontwikkelplan ingediend om meer aanvragen via de gemeente te laten laten lopen en de wachttijden terug te dringen. De wachttijd op dat moment was ongeveer 12 weken en het percentage dat via de gemeente aangevraagd werd was ongeveer 32% tegen 68% via externe verwijzers (bijvoorbeeld huisartsen en gecertificeerde instellingen). Voor deze ontwikkeling is 3 fte beschikbaar gesteld om voor een periode van 2 jaar junior consultants aan te stellen. Daarnaast moesten er meerdere efficiëncyslagen gemaakt worden, zoals het vereenvoudigen van de heronderzoeken en aanvraagprocessen, maar ook het opstellen van de beschikkingen door de administratie. De doelstellingen uit het ontwikkelplan zijn grotendeels behaald; er zijn 3 junior consultants aangesteld, de verhouding van aanvragen via de gemeenten is gestegen van 32% naar gemiddelde van 49%, de processen zijn vereenvoudigd

en de beschikkingen worden opgesteld door de administratie. In de zomer van 2022 was ook de wachttijd gedaald tot 4 weken, maar deze is begin 2023 weer gestegen naar 10 weken. De vermeerdering van de instroom lijkt zich steeds verder door te zetten. Huisartsen hebben aangegeven om mensen meer naar de gemeente te verwijzen en herindicaties via de gemeente te laten lopen. Bij een aanvraag via de gemeente wordt integraal onderzoek gedaan en het voorveld meer ingezet. Dat zou op korte en lange termijn tot minder problemen bij onze inwoners moeten leiden en de zorgkosten lager houden. Wij vragen incidenteel budget om ook in 2024 in te kunnen zetten op verlaging van de wachtlijst.

3. Samen zorgen

Coalitieakkoord 2023 - 2027

In Rijssen-Holt en hebben we oog voor elkaar. Gezondheid, eigen regie over je zorg en meedoen in de maatschappij is voor iedereen belangrijk. Wij bieden hulp en zorg aan inwoners die dit nodig hebben en koesteren ons modern noaberschap. Dit doen we door te werken aan een sociale, inclusieve samenleving waarbij welzijnswerk, jongerenwerk, gezondheid, vrijwilligers en mantelzorgers een belangrijke rol spelen.

Preventie

Gezondheid gaat allang niet meer alleen over ziekte en zorg, maar steeds meer over leefstijl en welzijn. Samen met het onderwijs, sportverenigingen, werkgevers en zorgpartners pakken we het preventieakkoord actief op en zetten we stappen op het gebied van preventie en gezonde levensstijl. Dit vraagt een brede aanpak met aandacht voor voeding, sport en bewegen, overgewicht, eenzaamheid, mentale weerbaarheid, roken, alcohol en ruimtelijke inrichting.

Menselijke maat

We gaan verder met de transformatie in het sociaal domein door in te zetten op preventie, laagdrempelige en collectieve voorzieningen en het mobiliseren van de kracht uit de samenleving. Wettelijke en budgettaire grenzen tussen de verschillende domeinen of organisaties mogen niet belemmerend werken in het toekennen van zorg die inwoners nodig hebben. Dit vraagt een manier van denken die niet gaat over regels, indicaties of beleid, maar oog heeft voor de menselijke maat, voor de persoon over wie het gaat.

Iedereen doet mee

Alle inwoners van Rijssen-Holt en zijn ons even veel waard: iedereen mag er zijn en doet mee. Voor discriminatie en racisme in welke vorm dan ook is geen plek in onze gemeente. We werken aan de brede toegankelijkheid van de gemeente voor mensen met een beperking, hebben oog voor laaggeletterdheid en digitale vaardigheden. We werken in de praktijk samen met maatschappelijke partners om inclusiviteit te bevorderen.

Een thuis voor iedereen

We voelen een verantwoordelijkheid om een fijn en veilig thuis te zijn voor nieuwkomers. Integratie is daarbij geen keuze, maar een morele verplichting. We willen dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met de taal leren, maar ook dat gaat sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij.

Modern noaberschap

We koesteren ons modern noaberschap en maken gebruik van de kracht in onze buurten en wijken. Dit betekent dat we niet doorslaan in individualisering en specialisatie, maar inzetten op vroeger vanzelfsprekende onderlinge hulp. De ondersteuning van onze mantelzorgers en vrijwilligers is hierbij van groot belang. We versterken de inzet op wijk- en buurtniveau en gebruiken actief data om gericht te zien op welke plekken deze inzet bijdraagt. Dit doen we door breed de samenwerking te zoeken met welzijnspartners, maar ook met onder andere woningcorporaties.

Strategische visie 2010-2030, versie 2021

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?

Nr.	Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door College (c) of Raad (r)
1	Visiedocument 'Cliëntondersteuning in Rijssen-Holt en' (pdf)	2015	Geen herziening voorzien	r

2	Nota Publieke gezondheid (pdf) Evaluatie en herijking nota Publieke Gezondheid (pdf)	2017 2023	Geen herziening voorzien	r
3	Integratienota blijven = meedoen 2017-2019 (pdf)	2017	Wordt meegenomen met de implementatie Wet Inburgering	r
4	Beleidsplan Jeugdhulp en Wmo 2017 (pdf)	2017	Geen herziening voorzien	r
5	Startdocument integrale toegang (pdf)	2019	Geen herziening voorzien	c
6	Nota/actieplan een tegen eenzaamheid Rijssen-Holten (pdf)	2019	Geen herziening voorzien	c
7	Beleidsnota vrijwilligers- en mantelzorgbeleid (pdf)	2022	Geen herziening voorzien	r
8	Woonzorgvisie 2030 (pdf)	2022	2030	r

Cijfers die een indicatie geven van het programma

Op www.rijssen-holten.incijfers.nl vindt u statistische informatie over onze gemeente.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten

Voorliggende dagvoorziening Rijssen

In 2022 heeft ViaVle Welzijn in locatie de Paraplu een voorliggende dagvoorziening geopend. Deze wordt dit jaar verder uitgebouwd naar 4 dagen per week. Uit monitoring en evaluatie blijkt dat deze voorziening mensen (tijdelijk) uit een duurdere Wmo maatwerkvoorziening houdt. Deelnemers zijn tevreden over de opzet. Voorgesteld wordt om deze voorziening structureel te maken. Het structureel maken van de voorliggende dagvoorziening past binnen de transformatie die in het sociaal domein beoogd wordt. Tevens past het bij de opdracht om de sociale basis te versterken. Daarnaast leidt het tot een efficiëntere besteding van gemeentelijke middelen, aangezien de voorliggende dagvoorziening goedkoper is dan de deelnemers een Wmo-maatwerkvoorziening toe te kennen.

Voorliggende dagvoorziening Holten

In 2022 heeft ViaVle een voorliggende dagvoorziening in de Paraplu in Rijssen gerealiseerd. Dit is succesvol neergezet. Dat is in Holten nog niet het geval. Bestuurlijk bestaat de wens om ook in Holten een voorliggende dagvoorziening te realiseren. In 2023 wordt hiervoor een plan uitgewerkt. Bedoeling is om in 2024 in Holten een locatie te openen. In Q3 van 2025 zal geëvalueerd worden of dit een structureel vervolg moet krijgen. Het doel is dat inwoners minder gebruik maken van de duurdere maatwerkvoorziening dagbesteding.

Versterken flexibele schil bij projecten en organisatieontwikkeling ViaVie Welzijn

De afgelopen jaren heeft ViaVie Welzijn voor de gemeente Rijssen - Holten verschillende incidentele projecten en opdrachten uitgevoerd. Als gevolg van deze stroom nieuwe projecten / opdrachten ontstaat er bij ViaVie Welzijn druk op de reguliere formatie en organisatie. Het gaat hierbij vooral om werkzaamheden in de voorbereidings- en ontwikkelfase van projecten. Deze capaciteit is niet opgenomen in de bestaande resultaatovereenkomst. Om deze werkzaamheden toch te kunnen uitvoeren wordt geschoven in reguliere werkzaamheden / taken, met als risico dat bestaande prestaties zoals opgenomen in de resultaatovereenkomst niet worden behaald. Om dit te kunnen ondervangen is extra personele capaciteit nodig (voor 2024). In 2024 wordt de bestaande resultaatovereenkomst 2020 - 2024 herzien en wordt gekeken of de middelen structureel noodzakelijk zijn om nieuwe / incidentele projecten en opdrachten op een goede manier te kunnen uitvoeren.

Extra middelen Maatwerk Publieke gezondheid

Sinds jaar en dag kopen wij bij de GGD extra maatwerkvoorzieningen in. Eén van de voorzieningen is de PGJ (pedagogische gezinsbegeleiding Jeugdgezondheid) voor gezinnen met enkelvoudige opvoedingsproblematiek. De afspraken hierover zijn vastgelegd in het uitvoeringsplan JGZ van de GGD Twente. Deze voorziening is voorliggend op maatwerkvoorzieningen jeugdhulp. Het jaarlijkse voorschot begroten wij op een prognose van aantal maatwerktrajecten maal een vast bedrag per traject. Voor 2023 hebben we op grond van ervaringscijfers budget opgenomen voor 125 maatwerktrajecten. Uiteindelijk heeft de GGD in 2022 156 maatwerktrajecten ingezet. We verwachten dat de vraag naar PGJ de komende jaren verder zal stijgen. Reden om het maatwerkbudget te verhogen.

Lokale voorziening respijtzorg

Doordat steeds meer mensen langer zelfstandig thuis (moeten) blijven wonen, wordt de druk op mantelzorgers groter. Uit verschillende onderzoeken blijkt er een grote behoefte aan respijtzorgplekken (logeerbedden) te zijn. Deze zijn nu echter nauwelijks voorhanden. In de nota mantelzorg en vrijwilligersbeleid is het inzetten op respijtzorg een actiepun. De ASD heeft het college ongevraagd advies gegeven over het realiseren van (lokale) respijtzorgplekken. Regionaal wordt in de samenwerking van de Twentse Koers verkend of dit regionaal opgepakt kan worden. GALA biedt hier ook aanknopingspunten voor. Bestuurlijk leeft de wens om ook lokaal te experimenteren met een of meerdere respijtzorgplekken. Hiervoor zijn lokaal gesprekken met aanbieders opgestart, mede naar aanleiding van het advies van de ASD. De doelgroep die behoefte heeft aan respijtzorg zal in de (nabije) toekomst steeds groter worden. Respijtzorgplekken zijn onmisbaar om mantelzorgers op de been te houden. CarintReggeland, SVRO en ZorgAccent hebben aangegeven bereid te zijn tot samenwerking om binnen de gemeentegrenzen een of meerdere respijtzorgplekken te realiseren. Hiervoor is een ontwikkelbudget/pilotbudget nodig. In 2023 wordt uitgewerkt wat er voor nodig is. Met het gevraagde budget kunnen ruim 50 dagen respijtzorg gerealiseerd worden. De pilot zal de daadwerkelijke vraag inzichtelijk(er) maken.

4. Cultuur en Sport

Coalitieakkoord 2023 - 2027

Rijssen-Holten heeft een rijke cultuur, veel sportverenigingen en inwoners die los van verenigingen met plezier bewegen. Sport en cultuur zijn onmisbaar voor een gezonde maatschappij, deelname aan de samenleving en onderlinge verbondenheid. Ontspanning en rust zijn belangrijk in onze drukke samenleving, omdat het plezier en saamhorigheid geeft. Sport en cultuur zijn daarnaast belangrijke voorliggende voorzieningen die kunnen voorkomen dat onze inwoners meer zorg en ondersteuning nodig hebben.

Cultuur

Cultuur zegt iets over de geschiedenis, de identiteit en de toekomst van Rijssen-Holten. Samen met partners gaan we aan de slag met een visie op cultuur waarin aandacht is voor verschillende initiatieven en partijen, cultuureducatie en het belang van ons cultuur-historisch erfgoed. We houden hierbij de subsidiestromen in de gaten en ondersteunen verenigingen bij aanvragen als dit nodig is. De bibliotheken in Rijssen-Holten hebben niet slechts een klassieke uitleenfunctie, maar een brede maatschappelijke functie waarbij lezen, leren, ontmoeten en verblijven centraal staan. Samenwerking met het onderwijs of zorgpartners is hierin dan ook belangrijk. We vinden het essentieel dat onze gemeente een breed en toegankelijk muziekonderwijs heeft en stimuleren een actieve samenwerking tussen verschillende aanbieders. Ook willen we een versnelde uitvoering van het masterplan Oosterhof.

Sport en bewegen

Bewegen en sporten is van levensbelang en gaat verder dan sporten in competitief of verenigingsverband. Plezier in sporten is een doel op zich en verenigingen maken dit mogelijk. Samen met lokale partners en verenigingen pakken we het preventie- en het sportakkoord stevig op. We zorgen ervoor dat de basisvoorzieningen op orde zijn en hebben aandacht voor de inrichting van onze openbare ruimte om bewegen en sporten te bevorderen. We vinden het belangrijk dat alle kinderen in Rijssen-Holten kunnen zwemmen.

Daarom krijgen kinderen die met hun ouders gaan zwemmen tegen gereduceerd tarief toegang tot onze baden.

Evenementen

Evenementen zijn een belangrijk onderdeel van de culturele activiteiten in Rijssen-Holten. Ze geven kleur aan onze kernen en trekken bezoekers die niet uit onze gemeente komen. Daarbij hebben we oog voor de belangen van omwonenden die overlast kunnen ervaren van deze evenementen. We willen een herziening van het evenementenbeleid met duidelijke afspraken op het gebied van afval, duurzaamheid, veiligheid, geluid, volksgezondheid en toegankelijkheid. De aanvraag van een evenement maken we zo makkelijk mogelijk voor organisatoren door hen te ondersteunen als dit nodig is.

Strategische visie 2010-2030, versie 2021

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?

Nr.	Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door College (c) of Raad (r)
1	Algemene subsidieverordening gemeente Rijssen-Holten 2016 (HTML)	2016	Geen herziening voorzien	r
2	Cultuurnota 2014-2017 (pdf)	2014	2023	r

3	Herijking ruimtelijk Erfgoedbeleid Rijssen - Holten (pdf)	2023	Geen herziening voorzien	r
4	Sportvisie 2020 (pdf)	2020	Geen herziening voorzien	r
5	Lokaal sportakkoord Rijssen-Holten (pdf)	2020	Geen herziening voorzien	c

Cijfers die een indicatie geven van het programma

Op www.rijssen-holten.incijfers.nl vindt u statistische informatie over onze gemeente.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten

Herinrichting park De Eschhorst, omgeving Hospice en de paardenweide, onderdeel van Masterplan De Oosterhof.

De ambitie uit het Masterplan De Oosterhof is om Het Volkspark, Park de Eschhorst, de omgeving van het hospice en de 'paardenweide' als één samenhangend park vorm te geven. Vanouds was dit de bedoeling van de tuinarchitect L.A. Springer. Er wordt gewerkt aan een schetsontwerp voor het parkgebied. We zetten in op een vervolg op het inrichtingsplan. Er is € 300.000,- cofinanciering beschikbaar voor uitvoering van Masterplan De Oosterhof.

Er is een ontwikkeling gaande bij de Pelmolen waarbij cofinanciering een rol gaat spelen. Het gaat om een nieuw, groter botenhuis voor de Enterse Zomp. Daarbij moet de haven ook gedeeltelijk vergraven worden.

Het initiatief om de plannen verder uit te werken ligt op dit moment bij de samenleving.

Extra middelen voor Muziekonderwijs Holten

In opdracht van de raad is een Verkennend Knelpuntenonderzoek Muziekonderwijs in Rijssen-Holten uitgevoerd. In dat kader is met alle gesubsidieerde aanbieders van muziekonderwijs in Rijssen en in Holten gesproken en specifiek naar knelpunten geïnformeerd. In Rijssen zijn tijdens de gesprekken op dit moment geen knelpunten in de diversiteit van het aanbod aangegeven. In Holten is er problematiek in samenwerking genoemd. Specifiek in Holten zien we wel kansen om te komen tot versterking door meer samenwerking en afstemming van de verschillende aanbieders.

Basisvoorzieningen Sport op orde (Koerbelt en Vletgoor)

Middels een onderzoek/analyse willen we bepalen op welke wijze wij sportpark De Koerbelt (inmiddels meer dan 60 jaar oud) toekomstbestendig kunnen maken/houden waarbij afstemming met en samenwerking tussen de huidige gebruikers een voorwaarde is. Daarnaast dient in het kader van verplaatsing van SG Waardenborch naar sportpark 't Vletgoor nagedacht te worden over verplaatsing van een aantal verenigingen. Dit vraagt ook om een onderzoek/analyse.

Formatie-uitbreiding begraafplaatsmedewerker (vaktechnisch medewerker)

Het doel van deze personele inzet is het verminderen kwetsbaarheid in het subteam begraafplaatsen, structurele inzetbaarheid van 6 dagen per week garanderen en het bieden van de structurele/noodzakelijke begeleiding ten behoeve van de onderhoudsploeg van de begraafplaats zodat de inclusiviteit gewaarborgd blijft. De dekking wordt gevonden in de verhoging van de lijkebezorgingsrechten, waarbij 100% kostendekkendheid het uitgangspunt is.

Verdere professionalisering Rijssense musea

We willen de Stichting Rijssense Musea de komende 3 jaren de kans geven te werken aan verdere professionalisering. Om klaar te zijn voor de toekomst moet daarin geïnvesteerd worden. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld intensivering van de samenwerking met het Rijksmuseum Twenthe, voor extra museale activiteiten. Daarnaast uitbreiding van cultuureducatie en toeristische activiteiten. Het is aan de Stichting om hier verder vorm aan te geven. De Stichting ziet kansen om door het binnenhalen van activiteiten van derden inkomsten te genereren.

Uitvoering nieuw erfgoedbeleid

De gemeente wil het zorgvuldig behoud van de in cultuurhistorisch opzicht waardevolle gebouwen, gebieden, landschapselementen en -structuren bevorderen. Aan de hand van de nieuwe erfgoednota willen we meer actief en proactief gaan beschermen. Het gaat om cultureel historisch gezien waardevolle landschappen, bijzondere panden en elementen.

Ook wordt ingezet op meer en gedifferentieerde bescherming, digitalisering informatie, vergroting van de kennis, meer promotie voor erfgoed en de samenwerking met onderwijs en jeugd.

Waar het kan wordt ontwikkeling mogelijk gemaakt en worden nieuwe passende functies – herbestemming – toegestaan. Inpassing van het erfgoed in nieuwe stedelijke en landschappelijke structuren wordt bevorderd. Door middel van gerichte activiteiten en communicatie wordt de beleving van erfgoed en ruimte versterkt. Zo levert het ruimtelijk erfgoed een essentiële bijdrage aan de identiteit van de eigen woon- en leefomgeving.

Om pandeigenaren te ondersteunen wordt dit budget verhoogd.

5. Ondernemen en Werk

Coalitieakkoord 2023 - 2027

Rijssen-Holten is een ondernemende gemeente. Onze ondernemers spelen een essentiële rol in de lokale economie, zorgen voor de werkgelegenheid en bevorderen daarmee de vitaliteit van Rijssen-Holten. We willen een MKB-vriendelijk klimaat, met ruimte voor ondernemerschap en aandacht voor duurzaam ondernemen. Dit vraagt een balans tussen economische groei en leefomgeving. Goed samenspel tussen de gemeente en ondernemers en een proactieve opstelling is hierbij belangrijk. Ook in de uitvoering van de participatiewet werken we nauw samen met ons lokale bedrijfsleven en onderwijspartners.

Levendige centra

Een levendig en aantrekkelijk centrum is van groot belang voor onze inwoners en is een visitekaartje voor bezoekers van buitenaf. We gaan voor compacte en levendige centra in onze kernen en een goed vestigingsklimaat. Leegstand gaan we tegen door creativiteit te stimuleren en ruimte te geven voor andere functies. De winkels in Rijssen blijven dicht op zondag, met respect voor de identiteit van deze kern.

Bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen in Rijssen-Holten zijn dé plek waar ondernemers elkaar ontmoeten, banen worden gecreëerd en werknemers de hele dag werken. Naast de in gang gezette uitbreidingen gaan we aan de slag met de herstructurering van bedrijventerreinen om tegemoet te komen aan veranderende behoeftes van bedrijven aan ruimte. We sturen hierbij actief op functies op een passende plek. Samen met ondernemers bekijken we hoe we op bestaande terreinen creatief ruimte en banen kunnen creëren. We zetten in op duurzame groei, lokale werkgelegenheid en meer diversiteit in bedrijfstakken.

Grenzen aan onze groei?

De arbeidsmarkt en onze lokale ambitie vragen om groei, maar we zijn ons ervan bewust dat groei ook grenzen heeft. We maken daarom een langetermijnvisie op het gebruik van ruimte, waarin zowel ruimtelijke als sociale aspecten worden afgewogen.

Vitaal buitengebied

Rijssen-Holten heeft een vitaal buitengebied en een sterke agrarische sector. De ontwikkelingen die op deze sector afkomen zijn uitdagend. Agrarische bedrijven moeten zich kunnen ontwikkelen om levensvatbaar te blijven, passend bij het karakter en de schaal van ons landschap. Tegelijkertijd is in het buitengebied ook ruimte voor bijvoorbeeld toerisme, verkoop van streekproducten en zorg als nevenfunctie bij agrarische bedrijven. De gemeente stimuleert deze extra of nieuwe functies. De ondersteuning van een gebiedscoördinator zetten we de komende periode voort.

Arbeidsmigranten

In Rijssen-Holten werken arbeidsmigranten die bijdragen aan onze lokale economie. Op het gebied van de huisvesting van arbeidsmigranten staan we open voor initiatieven uit het bedrijfsleven en maken we heldere afspraken. Daarbij stellen wij als gemeente duidelijke kaders en randvoorwaarden over waar, wanneer en hoe arbeidsmigranten worden gehuisvest.

Armoede

Helaas zijn er ook in Rijssen-Holten inwoners die leven in armoede. Dit uit zich in (zeer) beperkte financiële middelen of sociale uitsluiting, maar ook in gezondheidsproblematiek of kansenongelijkheid. We hebben oog voor deze verschillende vormen van armoede en de schaamte die dit met zich meebrengt. Samen met partners zetten we ons in

om armoede zoveel mogelijk te voorkomen. Daarnaast hebben we gemeentelijke armoederegelingen die de noodzakelijke financiële ondersteuning bieden. We zorgen dat we deze actief onder de aandacht brengen.

Strategische visie 2010-2030, versie 2021

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?

beleidsstuk	jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
1. Structuurvisie centrum Holten (pdf)	2006	Gaat op in Omgevingsvisie	r
2. Detailhandel op het bedrijventerrein (pdf)	2008	Gaat op in Omgevingsvisie	r
3. Structuurvisie Centrum Rijssen 2025 (SCR2025) (pdf)	2016	Gaat op in Omgevingsvisie	r
4. Inrichting en organisatieplan lokale uitvoering Wsw en re-integratie (pdf)	2020	Gaat op in Omgevingsvisie	c
5. Beleidsplan armoede en schulden	2022	Geen herziening voorzien	r

Cijfers die een indicatie geven van het programma

Op www.rijssen-holten.incijfers.nl vindt u statistische informatie over onze gemeente.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten

Implementatie van de adviezen voorkomend uit het onderzoek naar de armoedeval

Om een zinvolle bijdrage te kunnen leveren aan de samenleving en om te werken aan ontwikkeling is bestaanszekerheid van onze inwoners essentieel. Dit jaar gaan we onderzoek laten uitvoeren naar de armoedeval. Dit onderzoek komt voort uit het vastgestelde beleidsplan Armoede & Schulden. Werken moet lonen is het uitgangspunt. Als gemeente willen we weten waar voor specifieke huishoudens het omslagpunt van de armoedeval ligt. Zodat we instrumenten kunnen ontwikkelen die de armoedeval zoveel mogelijk doen voorkomen en we gericht ons beleid hierop kunnen inzetten. Vanuit dit onderzoek willen we de adviezen direct kunnen implementeren. Hiervoor zijn middelen nodig.

Op basis van de uitkomsten besluiten we of we de inkomensgrenzen voor minima gaan aanpassen en een werktoeslag/uitstroompremie gaan introduceren.

Wat gaan we er voor doen?

Actuele ontwikkelingen

Bekostiging (extra) banen beschut werk (CAO aan de Slag) uit (overschot) BUIG

We willen de kosten (bovenop de LKS) van beschut werk banen (CAO aan de Slag) vanuit de BUIG middelen financieren. Overschotten op de BUIG worden tot heden beschouwd als incidenteel. Een overschot is echter eerder regel dan uitzondering. Het bedrag voor dit doel inzetten is zeker mogelijk, maar betekent dat dan een deel van het overschot als structureel wordt beschouwd. Dit kan zolang we overhouden op de BUIG of een eventueel tekort lager is dan 7,5 % van het budget (eigen risicodrempel).

6. Wonen, Recreëren en Veiligheid

Coalitieakkoord 2023 - 2027

Rijssen-Holten is een prachtige gemeente om te wonen en te recreëren. Wonen in een goed, duurzaam en betaalbaar huis is een basisbehoefte, geen luxe voor slechts enkelen. In een gemeente met een prachtig nationaal park zetten we volop in op vormen van recreatie die passen bij deze omgeving. Daarnaast is veiligheid een belangrijke basisvoorwaarde voor een gemeente waarin je fijn kan wonen, werken en leven.

Wonen

De lokale vraag naar betaalbare, duurzame woningen vraagt om een actief grondbeleid. Op die manier hebben we meer invloed op de kansen en behoeftes op de woningmarkt. We maken een integrale lange termijnvisie voor woningbouw (zowel op kwaliteit als kwantiteit) die aansluit op de lokale vraag en duurzame opgaves, maar die ook rekening houdt met de schaarse beschikbare ruimte. We hebben hierbij specifiek aandacht voor voldoende betaalbare huur- en koopwoningen, waarbij we ook kijken naar stimuleringsmaatregelen voor de betaalbaarheid van de sociale sector. Ook stimuleren en faciliteren we innovatieve woonvormen.

Recreatie en toerisme

Onze gemeente is een prachtige plek om te recreëren en te ontspannen. We gaan aan de slag met de nieuwe visie op recreatie en toerisme waarbij de begrippen duurzaam, actief en gezond centraal staan. De fiets- en wandelroutes in onze gemeente zijn belangrijke trekpleisters waarin we willen investeren. Er is ruimte voor het verhogen van de toeristenbelasting om deze investeringen te kunnen doen. Samen met onze partners promoten we daarnaast het Nationaal Park Sallandse Heuvelrug & Twents Reggedal. Ook willen we onze recreatiewoningen en parken vitaal en veilig houden. Hierover gaan we in gesprek met eigenaren, besturen en bewoners.

Veiligheid

Iedereen wil zich veilig voelen in de eigen leefomgeving. We werken daarom actief en wijkgericht samen met onder andere inwoners, maatschappelijke partners, politie, ondernemers en woningcorporaties op het gebied van veiligheid. Vroegtijdige signalering vraagt om ogen en oren in de wijk, onder meer van wijkagenten en gemeentelijke handhavers. We zetten niet alleen in op veiligheid op straat, maar hebben ook aandacht voor een veilige thuissituatie waarin kinderen liefdevol opgroeien.

Ondermijning

Ondermijning is een steeds vaker voorkomend fenomeen dat vraagt om een lokale aanpak. We willen de komende jaren de bestaande aanpak tegen ondermijning intensiveren en zijn ons ervan bewust dat dit arbeidsintensief is. Tegen georganiseerde criminaliteit - bijvoorbeeld in ons buitengebied - treden wij hard op in samenwerking met justitiële partners, inwoners, ondernemers, politie en handhavers. Ook de wet Bibob passen we toe om schimmige activiteiten te stoppen.

Drugsproblematiek

De zorgen rondom drugsproblematiek in Rijssen-Holten zijn de afgelopen jaren toegenomen. Overlast gaat te vaak gepaard met drugs en geweld en zorgt ervoor dat al kwetsbare jongeren verder afglijden. Samen met partners zetten we in op een integrale aanpak om problematiek vroeg te signaleren en structurele oplossingen te vinden. Hierbij gaan we wijkgericht en met behulp van data aan de slag. Zorg en veiligheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Aan de voorkant zetten we dan ook in op preventie en voorlichting, aan de achterkant hebben we een zero-tolerancebeleid als het gaat over handhaving.

Strategische visie 2010-2030, versie 2021

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?

Wonen

beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) burgemeester (b) of raad (r)
1. Structuurplan De Liesen (pdf)	2007	Geen herziening voorzien	r
2. Structuurvisie Het Opbroek (pdf)	2020	Geen herziening voorzien	r
3. Structuurvisie Rijssen-Holten (pdf)	2012	Wordt Omgevingsvisie	r
4. Welstandsnota Rijssen-Holten (pdf) (Holten kern en wonen, Rijssen wonen, Rijssen kern, Rijssen bedrijven)	2012/2013	Gaat op in Omgevingsvisie/plan	r
5. Nota inbreidingsbeleid (pdf)	2014	Geen herziening voorzien	r
6. Gebiedsvisie Stokmansveld (pdf)	2014	Geen herziening voorzien	r
7. Structuurvisie Centrum Rijssen 2025 (SCR2025) (pdf)	2016	Gaat op in Omgevingsvisie	r
8. Woonvisie 2021 t/m 2023 (pdf)	2021	2023	r
9. Woningbouw 2017-2021 (pdf)	2021	2023	r
10. Nota Grondbeleid (pdf)	2023	Geen herziening voorzien	r

Recreëren

beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) burgemeester (b) of raad (r)
10. Landschapsontwikkelingsplan (deel 1 gebiedsbeschrijving (pdf), deel 2 gebiedsvisie (pdf), deel 3 projectenbundel (pdf), kaart deelgebieden (pdf), visiekaart A3 (pdf))	2008	Gaat op in Omgevingsvisie	r

11. Ruimtelijke horecavisie Rijssen-Holten 2021 (pdf)	2021	Geen herziening voorzien	r
12. Holten Hogerop/Heerlijk Holten beleidsvisie (pdf)	2010	Geen herziening voorzien	r
13. Kadernota Landelijk gebied (pdf)	2011	Gaat op in Omgevingsvisie	r
14. Integraal herzien bestemmingsplan Buitengebied (regels (HTML), toelichting (HTML), bijlage bij de regels (HTML), bijlage bij de toelichting (HTML), vaststellingsbesluit (pdf)	2012	Gaat op in gemeentebreed omgevingsplan	r
15. Twentse kracht groene metropool Twente (uitvoeringsprogramma en gebiedsontwikkeling) (pdf)	2014	Geen herziening voorzien	c
16. Ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied (HTML)	2015	Gaat op in Omgevingsplan	r
17. Visie vrijetijdseconomie Rijssen-Holten (pdf)	2017	Gaat op in Omgevingsvisie	r

Veiligheid

beleidsstuk	jaar van vaststelling	herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) burgemeester (b) of raad (r)
18. Beleidsregels bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast gemeente Rijssen-Holten 2013 (HTML)	2013	Afhankelijk van eventuele wetswijziging	b
19. Damoclesbeleid (HTML)	2019	Afhankelijk van regelgeving	b
20. Beleidslijn BIBOB 2021 (HTML)	2021	Geen herziening voorzien	c/b
21. Horecaconvenant (pdf)	2018	2023	b
22. Integraal Veiligheidsbeleid "Veiligheid maak je samen!" gemeente Rijssen-Holten (pdf)	2021	Geen herziening voorzien	r

Cijfers die een indicatie geven van het programma

Op www.rijssen-holten.incijfers.nl vindt u statistische informatie over onze gemeente.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten

Renovatie asfalt fietspaden Holterberg

Het gaat hier om het verbeteren van de recreatieve fietsvoorzieningen in de Holterberg. De asfalt fietspaden op de Holterberg zijn gemiddeld 30 jaar oud en zijn door worteldruk aan vervanging toe. Gedacht wordt aan de Plaggenweg en Sprokkelweg en Vossenweg. Deze fietsenpaden zijn door worteldruk niet meer comfortabel te gebruiken. Het reguliere onderhoudsbudget heeft de komende jaren geen ruimte om een volledige renovatie ineens aan te pakken. Het wegfrezen van de opdruk en incidenteel repareren volstaat niet meer. Daarom wordt voorgesteld in 2024 te investeren in een gehele renovatie. De komende decennia zijn de fietspaden dan weer in goede conditie en met regulier onderhoud bij te houden.

Ontwikkelingen landelijk gebied

In het coalitieakkoord staat als ambitie: 'Rijssen-Holten heeft een vitaal buitengebied en een sterke agrarische sector. De ontwikkelingen die op deze sector afkomen zijn uitdagend'. De grootste opgaven zijn er rondom natuur, stikstof, water bodem en klimaat, waarvoor het Rijk in juni 2022 een startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied heeft gepresenteerd. De uitwerking op provinciaal niveau in het Provinciaal Programma Landelijk gebied moet in juli 2023 worden ingeleverd bij het Rijk. Vanwege de diverse rechterlijke uitspraken zit Nederland gedeeltelijk op slot. Een deel van de oplossing zit in de transitieopgave voor het landelijk gebied. Er zullen boeren stoppen, er zullen boeren zijn die hun bedrijfsvoering veranderen (extensiveren en/of gedeeltelijk of geheel omzetten naar niet agrarische functies) en er zullen boeren doorgaan. In het coalitieakkoord staat dat de gemeente deze transitieopgave stimuleert ten behoeve van een vitaal buitengebied. Om als gemeente met name collectieven van agrariërs te kunnen ondersteunen in de ontwikkelingen die zij door gaan maken om aan deze doelstellingen te voldoen, zijn extra middelen nodig.

Kwaliteitsimpuls routenetwerken

In het coalitieakkoord staat dat de fiets- en wandelroutes in onze gemeente belangrijke trekpleisters zijn waarin we willen investeren. Ook Routenetwerken Twente heeft de ambitie voor de routenetwerken op 7 december 2022 bestuurlijk (Recreatieschap Twente) vastgesteld via de Visie Routenetwerken. Vanuit de regio wordt gewerkt aan een goede, professionele basis die continu in ontwikkeling is.

Daarnaast willen we op lokaal niveau de lat nog een stukje hoger leggen. Daarom is er op basis van een nulmeting een uitvoeringsprogramma voor Rijssen-Holten gemaakt met alle mogelijke verbeterpunten voor ons totale lokale routenetwerk. Daarmee willen we in onze gemeente de kwaliteit verbeteren van goed naar zeer goed.

Vitale vakantieparken

Een deel van onze vakantieparken functioneert niet optimaal. Daarom is in het coalitieakkoord opgenomen dat we vakantieparken veilig en vitaal willen houden. Hierover gaan we in gesprek met eigenaren, besturen en bewoners. Naar verwachting kunnen we dit niet helemaal zelf uitvoeren. De casus vraagt specialistische kennis om ons in dit proces te ondersteunen. De provincie Overijssel heeft een expertteam ingesteld om gemeenten te ondersteunen om parken vitaler te maken. Voor het inschakelen van deze externe expertise om ons te ondersteunen in de gesprekken en het assisteren in de uitvoering/maken van plannen zullen ook kosten worden gemaakt. Met dit onderwerp is ook de handhaving en de opgave rond arbeidsmigranten verbonden.

Extra inzet toezicht RO

Door het telkens uitstellen van de Omgevingswet is de afgelopen jaren veel onduidelijkheid geweest over overblijvende taken en is alleen ingezet op realisatie bouw en klachten volgens piepsysteem. Hierdoor is minder ingezet op toezicht naleving RO dan noodzakelijk. Door het continu uitstellen van de extra inzet op strijdig gebruik en naleving regels bestemmingsplannen zijn achterstanden ontstaan. Die willen we wegwerken. Als strijdig gebruik en illegale bouwsels zijn opgeheven door legalisatie, stopzetten of verwijdering wordt aan de wettelijke handhavingplicht voldaan. Nu de inwerkingtreding van de Omgevingswet weer is uitgesteld tot 1 januari 2024 en er nog steeds geen duidelijkheid kan worden gegeven over de achterblijvende taken na inwerkingtreding Wet Kwaliteitsborging is het niet langer verantwoord om niet extra in te zetten op toezicht RO. Omdat, ook na 1 januari 2024, niet duidelijk is welke toezichtswerkzaamheden achterblijven bij de gemeente, is een tijdelijke inzet noodzakelijk totdat helder is wat we in de toekomst aan formatie toezicht bouw en RO nodig hebben. Het onherroepelijk worden van het Omgevingsplan Buitengebied is nu een extra impuls om illegaal gebruik en illegale bouwwerken in het buitengebied aan te pakken. Mogelijk kan ook de inzet van AI hulp bieden.

Verbreden taken Toerisme Rijssen-Holten en ontwikkeling promotie Rijssen-Holten

We willen een betere promotie van Rijssen-Holten, dus niet alleen toeristisch maar in de volle breedte. Ook willen we nieuwe inwoners een goede introductie bieden van Rijssen-Holten. Het feit dat we onderdeel uitmaken van de Hanze wordt nauwelijks vermarkt, hier kunnen we veel meer mee doen. Toerisme Rijssen-Holten kan hierin een belangrijke rol spelen.

Wat gaan we er voor doen?

Actuele ontwikkelingen

Gebruik van wapenstok en handboeien door BOA

Door nieuwe beleidsregels is het toekennen van geweldsmiddelen aan de BOA's alleen nog mogelijk na positief advies van de driehoek. In de (nieuwe) driehoek zal hierover gesproken moeten worden. Als de BOA's geen geweldsmiddelen mogen hanteren, kan hun veiligheid alleen nog geborgd worden door in koppels de straat op te gaan. Afhankelijk van de uitkomst van de discussie in de driehoek zal hier op terug worden gekomen.

7. Wijken

Coalitieakkoord 2023 - 2027

Rijssen-Holten is een aantrekkelijke gemeente om in te wonen. Mooie en groene wijken dragen bij aan de leefbaarheid en veiligheid en nodigen inwoners uit om naar buiten te gaan, te ontmoeten en te bewegen. Initiatieven van inwoners spelen hierin een grote rol en willen we stimuleren. Daarnaast gaan we aan de slag met een mobiliteitsvisie waarin we duurzame keuzes aanmoedigen en ondersteunen.

Mobiliteit

We willen een brede visie op mobiliteit met aandacht voor fietsen, wandelen, gemotoriseerd verkeer, openbaar vervoer, ontsluiting van de hoofdwegen en een passende inrichting van de openbare ruimte. Deze visie moet landen in een uitvoeringsprogramma voor meerdere jaren. Hierbij ondersteunen we duurzame keuzes door bijvoorbeeld in te zetten op verkeersluwe centra, het gebruik van openbaar vervoer zoals TwentsFlex en een goede laadinfrastructuur. We stimuleren in onze visie actief het gebruik van de fiets door onze fietsstructuur te optimaliseren en aandacht te hebben voor een veilige (school)omgeving voor kwetsbare verkeersdeelnemers. Daarnaast stimuleren we de scheiding van verschillende verkeersdeelnemers. Het parkeerbeleid en de parkeernormen moeten daarnaast aansluiten op onze mobiliteitsvisie. Concreet willen we in Holten de Dorpsstraat tussen de Kerkstraat en Larenseweg afsluiten voor gemotoriseerd verkeer, een versnelde aanleg van een tweede ontsluiting van de Kalfstermansweide en een stevige lobby voor een ongelijkvloerse kruising met het spoor op de N350. Ook willen we de veiligheid van de Haarstraat en het Hogepad in Rijssen verbeteren en aandacht voor gevaarlijke kruispunten zoals bijvoorbeeld bij de Dorperdijk en de Enterstraat.

Groene wijken

Het veranderende klimaat zorgt voor hetere zomerdagen en zwaardere stortbuien die gevolgen hebben voor de leefbaarheid van onze buurten. We willen groene en veilige wijken en hebben hierbij specifiek aandacht voor klimaatadaptatie en de gevolgen van hittestress, maar ook voor veiligheid en sociale aspecten. We zetten daarnaast actief in op het behoud, onderhoud en toevoegen van kwalitatief waardevol groen, waaronder bomen. Onze inwoners zijn sterk betrokken bij hun eigen leefomgeving en de inrichting van de openbare ruimte. We stimuleren en ondersteunen daarom buurt- of inwonersinitiatieven die de leefbaarheid vergroten. Inwoners kunnen bijvoorbeeld gemeentelijke taken overnemen als zij daarvoor een goed plan en draagvlak hebben. Daarnaast benutten we de natuurlijke momenten om investeringen te doen in wegreconstructies.

Thema duurzaamheid uit Coalitieakkoord 2022-2026

Rijssen-Holten is nu een prachtige gemeente, maar moet ook voor toekomstige generaties een fijn, mooi en leefbaar thuis zijn. De komende vier jaar staat de duurzame groei en ontwikkeling van deze gemeente centraal. We zetten in op de transitie naar schone energie, een toekomstbestendige leefomgeving en hebben aandacht voor biodiversiteit. De lasten van die veranderingen verdelen we eerlijk, met oog voor sociale gevolgen en voldoende draagvlak.

Rol van de gemeente

De veranderingen hebben gevolgen voor iedereen en daarom kiezen wij voor een wijk- en bewonersgerichte aanpak. Onze rol is het stimuleren, aanjagen en ondersteunen van initiatieven van inwoners en ondernemers, maar we voelen ook een verantwoordelijkheid om zelf een rol te pakken als kansen zich voordoen, opgaves niet in de samenleving worden opgepakt of de situatie daarom vraagt. Per initiatief bekijken we in overleg wat een passende rol is. We vinden het daarbij belangrijk dat de rendementen van de duurzaamheidsontwikkelingen ten goede komen aan onze lokale samenleving. Het GroenDoen-initiatief - dat de landelijke doelstellingen als uitgangspunt heeft - volgen we met vertrouwen en belangstelling tot het voorjaar 2023. Als hiermee de lokale doelstellingen van de raad niet worden behaald, gaan we opnieuw met elkaar in gesprek en vindt er een heroriëntatie op het proces plaats.

Duurzame investeringen

We volgen de landelijke doelstellingen als het gaat over het afscheid nemen van fossiele brandstoffen. Dit betekent dat we in 2030 naar 49% minder CO₂-uitstoot willen ten opzichte van 1990 en in 2050 inzetten op 95% CO₂-reductie

ten opzichte van 1990. We stimuleren en investeren in de isolatie van bestaande woningen en intensiveren de inzet van zon op dak. Daarnaast staan we open voor innovatieve oplossingen. Uiteraard geven we zelf het goede voorbeeld door onze eigen gebouwen verder te verduurzamen.

Biodiversiteit

Voor veel planten en dieren is Rijssen-Holten ook een thuis. Bij de groei en ontwikkeling van onze gemeente hebben we oog voor biodiversiteit. De experimenten met bloemrijke akkerranden maken we structureel en we benutten in onze wijken de kansen voor het vergroten van biodiversiteit.

Strategische visie 2010-2030, versie 2021

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?

verkeer

Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
1. Fietsvisie Rijssen-Holten 2013 - 2020 (pdf)	2013	Geen herziening voorzien	r

parkeren

Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
2. Parkeeronderzoek Holten 2017 (pdf)	2017	2024	c
3. Parkeeronderzoek Rijssen 2019 (pdf)	2019	2024	c
4. Nota parkeernormen (HTML)	2019	2024	r

Milieu

Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
5. Gemeentelijk geluidbeleid (pdf)	2008	Wordt opgenomen in Omgevingsplan	c
6. Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 (pdf)	2018	2023	r
7. Lichtbeleid (pdf)	2012	Wordt opgenomen in Omgevingsplan	r
8. Afvalinzameling 2017 - 2020 (pdf)	2019	Geen herziening voorzien	r

Groen & water

Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
9. Groenvisie Groenvisie Rijssen - Holten (pdf)	2023	Geen herziening voorzien	r
10. Berm- en slootbeheerplan (pdf)	2017	2027	c
11. Watervisie (pdf)	2011	Geen herziening voorzien	r
12. Beleidsstrategie openbare ruimte (pdf)	2006 (geëvalueerd in 2022)	Evaluatie 2026	r

Duurzaamheid

Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
13. Duurzaamheidsvisie 2021-2024 (pdf)	2021	2024/25	r

Cijfers die een indicatie geven van het programma

Op www.rijssen-holten.incijfers.nl vindt u statistische informatie over onze gemeente.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten

Verduurzamen wagen- en machinepark

Bij de vervangingsinvesteringen willen we rekening houden met duurzame oplossingen cq. alternatieven, zowel wat betreft het elektrificeren maar zeker ook vanuit de ergonomische kant om hiermee de duurzame inzetbaarheid van de medewerkers verhogen. De duurzaamheidsvisie is de basis. We geven daarmee invulling aan de ambitie dat in 2030 minimaal de helft van het wagenpark elektrisch rijdt. Het huidige vervangingsschema is gebaseerd op 1 op 1 vervangingen van voertuigen en machines, welke werken op fossiele brandstof. Inmiddels blijkt uit de eerste onderzoeken dat het verduurzamen van de voertuigen/machines meer kost dan fossiele brandstofmachines/voertuigen. Dit betekent dat de vervangingsinvesteringen vanaf 2023 het begrote bedrag fors overschrijden. Om de meerkosten van de investeringen te kunnen dekken is extra budget nodig.

Uitvoeringskrediet mobiliteit

In 2023 wordt gewerkt aan de visie op mobiliteit en bijbehorend uitvoeringsprogramma. Om in 2024 daadkrachtig aan de slag te kunnen gaan met mobiliteitsprojecten wordt voorgesteld een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen van € 150.000,-. Met dit krediet kunnen naar verwachting 2 tot 3 infrastructurele werken voorbereid en eventuele andere mobiliteitsprojecten opgestart worden. In 2024 is er meer zicht op de daadwerkelijke inhoud van het uitvoeringsprogramma mobiliteit en volgen bijbehorende scans voor de begroting van 2025 en verder.

Laatste deel zuid oostelijke fietsring/Reconstructie Pelmolenweg Rijssen

Het gaat hier om een verkeersinfrastructuur (Pelmolenweg, inclusief aansluiting Wierdensestraat tot kruispunt Leijerweerdsluis) die uit oogpunt van afwikkeling fietsverkeer, verkeersveiligheid en capaciteit in relatie met de planontwikkeling van de wijk Opbroek minimaal benodigd is.

Subsidie voor vergroening (klimaatadaptatie)

De gevolgen van verstedelijking en klimaatverandering zijn meer en meer merkbaar. De langdurige droogteperiodes zorgen voor steeds meer problemen en daartegenover leiden hevige stortbuien regelmatig tot ernstige wateroverlast, met name in de bebouwde kom. Het is van belang om onder andere hittestress tegen te gaan. De gemeente neemt allerlei maatregelen maar de openbare ruimte is slechts een klein percentage van de totale buitenruimte. We willen daarom ook onze inwoners en ondernemers bewustmaken en stimuleren om te vergroenen om zo samen de gevolgen van klimaatverandering te bestrijden. Door een subsidie aan te bieden, willen we onze inwoners en ondernemers stimuleren om hittestress tegen te gaan door verharde oppervlakken te vergroenen, bomen te planten en sedumdaken aan te leggen. Na twee jaar evalueren we deze pilot en als het succesvol blijkt dan overwegen we een structureel budget.

Energielening en Energie verzilverlening (SVn)

Met de SVn is besproken wat de beste leningen zijn die passen bij de duurzaamheidsambities van onze gemeente. Ze kunnen ook een bijdrage leveren aan de bestrijding van de energiearmoede. Het voorstel is om de specifieke duurzaamheidslening (Energielening Rijssen-Holten) en de verzilverlening (Energie Verzilverlening Rijssen-Holten) voort te zetten in de jaren 2024-2027. Beide leningen voorzien in het verduurzamen van de bestaande particuliere woningvoorraad. Voor de jaren 2024 en verder (tot en met 2027) moest de dekking, alsook de structurele kosten nog geregeld worden.

Uitbreiding 24 uur werkbegeleiding doelgroepen buitenteams

Vanuit de buitenteams willen wij onze bijdrage leveren om er voor te zorgen dat mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt volwaardig binnen Rijssen-Holten kunnen (blijven) participeren. Wij doen dit als “leer-werkbedrijf” door collega’s naast hun dagelijkse taak te trainen in het begeleiden van werknemers met een arbeidsbeperking. Wij bieden bij de buitenteams deze ontwikkelplekken (instromers) aan zodat deelnemers in de toekomst kunnen worden begeleid naar betaald werk. Om deze instromers zo goed mogelijk te laten participeren is het nodig om werkervaring op te doen, werknemersvaardigheden te ontwikkelen en meer inzicht te krijgen in talenten, ondersteuningsbehoefte en beperkingen. Dat kan door middel van ontwikkelplekken, maar de afgelopen jaren leert ons dat dit relatief veel inspanning vergt. Wij willen voldoende begeleiding kunnen geven op de werkplekken zodat eventuele terugval voorkomen kan worden. Wij zoeken een begeleider die de tijd krijgt om deze instromers voldoende te begeleiden. Financiële dekking kan gevonden worden in de reserve re-integratie.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicotabel

Weerstandsvermogen

Na evaluatie heeft de gemeenteraad op 15 november 2019 de systematiek, norm en samenstelling van het weerstandsvermogen gehandhaafd en opnieuw vastgesteld.

Doelstellingen gemeenteraad:

- risico's op geld waarderen;
- op geld gewaardeerde risico's afzetten tegen weerstandsvermogen;
- transparante systematiek.

De systematiek:

- belangrijke risico's identificeren en voorzien van een realistisch scenario (bijv. 2% korting gemeentefonds);
- financiële effecten van scenario's berekenen waarbij structureel en incidenteel onder één noemer worden gebracht;
- kansberekening geven bij elk benoemd risico(scenario) à laag=25%; midden=50% en hoog=75%;
- er ontstaan 4 uitkomsten te weten: laag; midden; hoog en prognose (de kans-inschatting);
- de uitkomsten worden in een matrix gezet evenals de aanwezige weerstandscapaciteit;
- de weerstandscapaciteit wordt gedeeld door het totale risicobedrag wat een ratio oplevert;
- vooral bij structurele risico's zoals gemeentefonds is weerstandsvermogen bedoeld als overbruggingsvermogen totdat de begroting weer sluitend is. Dit betekent dat niet het hele risicobedrag ten laste van de weerstandscapaciteit komt maar alleen de tijdelijke dekking waarbij het uitgangspunt is dat de tegenvaller gefaseerd wordt geabsorbeerd in de begroting;
- bij structurele risico's moet tevens doorlopend een actueel risicoprofiel gemaakt worden (dit kan de kans-inschatting maar ook de scenario-omvang betreffen);
- de laatste 2 items zijn verwerkt in een rekenmodel dat laat zien wat de gevolgen zijn van de doorrekening van de risico's en het nieuwe berekende risicoprofiel (risicosimulatie);
- na risicosimulatie ontstaat een nieuw (prognose)risicoprofiel en een bijgesteld weerstandsvermogen;
- de ratio uit de risicosimulatie geeft een accurater beeld omdat deze rekening houdt met het vermogen van de organisatie structurele tegenvallers gefaseerd op te lossen;
- de ratio uit de risicosimulatie wordt dan ook gebruikt voor de bepaling van het gewenste weerstandsvermogen;
- de gemeenteraad stelt de gewenste norm (ratio) vast;
- op basis van de waarderingstabel van de NAR (zie onderstaande tabel) heeft de raad de norm vastgesteld op de bandbreedte 1 tot 1,4.

Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende

0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

De raad heeft aan de beschikking over c.q. het in stand houden van het weerstandsvermogen de volgende eisen verbonden:

- bij een (prognose)ratio > 1,4 mag het weerstandsvermogen verminderd worden tot 1,4 ten bate van de algemene middelen;
- bij een ratio tussen 1 - 1,4 mag beschikt worden over het weerstandsvermogen voor financiële tegenvallers tot maximaal de ratio 1;
- daalt de ratio onder de 1 dan worden financiële meevallers toegevoegd aan het weerstandsvermogen tot minimaal de ratio 1.

Kanttekeningen:

- het gaat om onzekere gebeurtenissen en niet om verwachtingen;
- de keuze van de scenario's is gebaseerd op expert judgement en daarom arbitrair;
- de risicosimulatie gaat ervan uit dat alle risico's zich voordoen. In de praktijk zal dit niet het geval zijn. Daar staat tegenover dat alle risico's ook niet in beeld zijn. Verder gaat er een dempend effect uit van de kans-inschatting: een laag ingeschat risico telt minder zwaar mee in de simulatie. Ook is er in sommige gevallen een onderlinge relatie tussen risico's, bijvoorbeeld in het geval deze conjunctureel gerelateerd zijn;
- de risicosimulatie gaat uit van een "zelfoplossend" vermogen van de organisatie bij structurele risico's.

Actuele situatie april 2023

Het geactualiseerde risicoprofiel levert de volgende matrixen op:

Risicomatrix

	L(aag)	M(idden)	H(oog)	P(rognose)
Risico's (in mln €)	19,1	32,2	45,3	26,9
Weerstandscapaciteit (in mln €)	43,6	43,6	43,6	43,6
Ruimte/tekort (in mln €)	24,5	11,4	-1,7	16,7
Kengetal W/R	2,3	1,4	1,0	1,6

Risicosimulatie

	P(rognose)
--	------------

Risico's na simulatie (in mln €)	21,6
Weerstandscapaciteit na simulatie (in mln €)	41,2
Ruimte/tekort na simulatie (in mln €)	19,6
Kengetal W/R na simulatie	1,91

De ratio (kengetal W/R) na simulatie komt uit op 1,91, “ruim voldoende”, en is daarmee hoger dan de door gemeenteraad vereiste bandbreedte “voldoende” (1,0 – 1,4).

De geïdentificeerde risico's zijn opgenomen in onderstaande tabel. Bij elk risico wordt een scenario verondersteld. Vervolgens wordt de kans ingeschat van realisatie van het scenario. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de indeling laag (25%); midden (50%) en hoog (75%).

					bedragen x € 1.000									
					Kans *)				Na Simulatie					
	Activiteit	Risico	Impact		Laag	Midden	Hoog		Impact	Kans op optreden risico's				
STRUCTURELE RISICO'S														
1	Gemeentefonds	Korting	2% korting	1.420	355	710	1.065	Laag	1.413	353	€ 353	€ 707	€ 1.060	Laag
2	Sociaal domein Wmo	Budgetoverschrijding	10% uitgaven	490	123	245	368	Laag	478	119	€ 119	€ 239	€ 358	Laag
3	Sociaal domein Jeugd	Budgetoverschrijding	10% uitgaven	1.100	275	550	825	Hoog	1.018	509	€ 254	€ 509	€ 763	Midden
4	Wmo (huishoudelijke hulp)	Budgetoverschrijding	10% uitgaven	380	95	190	285	Laag	371	93	€ 93	€ 186	€ 278	Laag
5	Participatiebudget (voormalig WWB, IOAW/IOAZ)	Budgetoverschrijding	10% uitgaven	620	155	310	465	Midden	589	148	€ 148	€ 295	€ 442	Laag
6	Leerlingenvervoer	Budgetoverschrijding	10% uitgaven	160	40	80	120	Midden	152	38	€ 38	€ 76	€ 114	Laag
7	Dividenden	Lagere uitkering	10% structurele raming	94	24	47	71	Laag	92	23	€ 23	€ 46	€ 69	Laag
8	Rente/financiering	Stijging	1% van gemiddelde herfinancierings-behoefte	46	12	23	35	Midden	46	23	€ 12	€ 23	€ 35	Midden
9	SamenTwente	Hogere bijdrage	pm											
10	Vastgoed/verhuur	Inkomstenderving	10% inkomstenderving	190	48	95	143	Laag	185	47	€ 47	€ 93	€ 139	Laag
totaal structurele risico's		totaal scenario's structurele risico's		4.500	1.127	2.250	3.377		4.343	1.353	€ 1.088	€ 2.172	€ 3.257	
		totaal prognose structurele risico's			1.883						€ 1.353			
INCIDENTELE RISICO'S														
	Activiteit	Risico	Impact		Kans *)									
					Laag	Midden	Hoog							
11	Arbeidsongeschiktheidsrisico's gemeentebestuurders	Extra loon- en wachtgeldbetalingen	33% van maximum	1.000	250	500	750	Midden						
12	Infrastructurale projecten	Uitvoering	10% onderhanden werk	400	100	200	300	Laag						
13	Stadsbank Oost-Nederland	Exploitatieverliezen		pm										
14	Directe borgstellingen	Wanbetaling	5% van € 2,3 miljoen	115	29	58	87	Laag						
15	Indirecte borgstellingen	Inroepen borgstelling	2,5% van € 71,0 miljoen	1.800	450	900	1.350	Laag						
16	ICT	bedrijfsvoering	€ 4 miljoen	4.000	1.000	2.000	3.000	Laag						
17	Grondexploitatie; obv risicologboek; geldt voor elk scenario	Vertraging uitgifte; afwaardering gronden etc.	€ 6 miljoen	6.000	6.000	6.000	6.000	*						
totaal incidentele risico's		totaal scenario's incidentele risico's			7.829	9.658	11.487							
		totaal prognose incidentele risico's			8.079					8.079				
		Totaal prognose structurele en incidentele risico's, waarbij structurele risico's zijn vermenigvuldigd met factor 10			26.909					21.609				

Toelichting risicotabel

Algemeen beeld

De onzekerheid over de macro-economische ontwikkeling is nog altijd zeer groot. De afgelopen jaren zijn we van de ene in de andere crisis gerold. We zitten in een periode met veel economische onzekerheid waarvan de gevolgen voor de gemeente moeilijk zijn in te schatten. Economen breken zich het hoofd over wat het toekomstige economische perspectief zal zijn, niemand die het zeker weet. Dat blijkt ook uit de uiteenlopende verwachtingen. Het Centraal Plan Bureau heeft in maart 2023 de nieuwste raming in het Centraal Economisch Plan gepubliceerd. Verwacht wordt dat de koopkracht dit jaar in doorsnee ongeveer gelijk blijft, en in 2024 stijgt met 2,0%. Tegelijkertijd neemt de armoede volgend jaar juist toe. Op middellange termijn verslechteren de overheidsfinanciën door het effect van vergrijzing, door de extra uitgaven uit het coalitieakkoord en door de opgelopen rente. Wat dit betekent voor gemeenten is erg onzeker.

Op basis van de risicotabel is de bandbreedte van de structurele risico's tussen de € 1,1 miljoen en de € 3,4 miljoen en de incidentele risico's tussen de € 7,8 miljoen en de € 11,5 miljoen. De bandbreedte (en dus de onzekerheid) blijft hiermee fors.

Van belang is dat scenario's een bandbreedte geven maar niet de betekenis hebben van onder- of bovengrenzen van toekomstige uitkomsten.

Voor de begroting hebben we, zoals gebruikelijk, een meest waarschijnlijk scenario benoemd. Dit is per definitie onzeker maar de onzekerheid is nu nog groter door bovengeschetst algemeen beeld over macro-economische risico's.

In de begroting 2023 was de weerstandsratio 1,73 bij een weerstandscapaciteit (na simulatie) van € 35,6 miljoen. In deze paragraaf is de uitkomst van de weerstandsratio 1,91 bij een weerstandscapaciteit (na simulatie) van 41,2 miljoen. De verhoging van de ratio wordt in belangrijke mate veroorzaakt door een hogere weerstandscapaciteit maar tegelijkertijd nemen ook de risico's toe.

1. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is verreweg de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente (circa € 71 miljoen). Voor de gemeentefondsuitkering is normaliter de normeringssystematiek (trap-op trap-af-principe) van toepassing. Dit betekent dat de ontvangsten "mee-ademen" met de ontwikkeling van de rijksfinanciën. Hierin ligt dus tegelijkertijd zowel een kans als een risico besloten. Gaat het voorspoedig met de rijksfinanciën dan profiteren de gemeenten mee via het gemeentefonds, maar het omgekeerde geldt natuurlijk ook.

Om de stabiliteit van de algemene uitkering voor gemeenten te verbeteren is in juni 2022 een akkoord bereikt waardoor het volume-accres van het gemeentefonds voor de jaren 2022 – 2025 is bevroren op de stand voorjaarsnota 2022. Hierdoor is het volume-risico voor de jaren tot en met 2025 weggefallen. Het Rijk werkt met gemeenten aan een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe heeft het kabinet in 2026 eenmalig € 1 miljard extra beschikbaar gesteld. Deze effecten zijn verwerkt in het financieel perspectief.

Voor de eerstvolgende jaren is het risico op verlaging van de algemene uitkering dan ook beperkt. Het risico is aanwezig dat de rijksoverheid op enig moment gaat bezuinigen om de extra uitgaven door onder andere corona en energie-compensatie terug te halen. Een ander risico is dat de jaarlijkse prijscompensatie op basis van de actuele ramingen door het CPB niet voldoende is.

Omdat het risico voor de eerste jaren beperkt is hebben wij de risico-inschatting gehandhaafd op laag.

Als scenario houden we een korting van circa 2% aan. Dit komt overeen met een bedrag van ongeveer € 1,3 miljoen.

2. Uitgaven sociaal domein (decentralisatie Wmo)

Het is bekend dat er forse risico's zijn op dit terrein en dat de tekorten verder kunnen oplopen. Door het ouder worden van de babyboom generatie en het ontbreken van geschikte woningen/woonvormen neemt de druk op de Wmo toe.

Hoewel we hiervoor in principe worden gecompenseerd door het Rijk is het risico aanwezig dat de compensatie onvoldoende is.

Ook liggen er risico's van hogere tarieven als gevolg van de AMvB reëel tarief. Hiernaar loopt op dit moment een onderzoek.

Kortom: er zijn nog onzekerheden en risico's. Het is lastig om het risico te kwantificeren. We sluiten aan bij het gebruikelijke scenario van open einde risico's, namelijk 10% van de uitgaven.

We hebben de risico-inschatting al enkele jaren op midden gezet voor Wmo en Jeugd samen. In deze risicoparagraaf hebben we de risico's Wmo en Jeugd gesplitst omdat de risico's wel iets verschillen. Het Wmo-budget heeft de afgelopen jaren geen grote tekorten laten zien. Daarom zetten we de risico-inschatting op laag.

3. Uitgaven sociaal domein (decentralisatie Jeugd)

Het is bekend dat er ook forse risico's zijn op dit terrein en dat de tekorten verder kunnen oplopen.

Voor het onderdeel jeugd zijn er verschillende risico's. De impact van deze risico's is (nog) niet duidelijk. Het gaat hierbij onder andere om de volgende landelijke en regionale ontwikkelingen: Hervormingsagenda jeugd, toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, samenwerkingsagenda Twente, ombouw 3-mileusvoorzieningen, afbouw jeugdzorgplus, onderzoek reële tarieven regionaal en structurele toename van de adviezen en meldingen bij Veilig Thuis Twente.

Daarnaast is bij het opmaken van de jaarrekening 2022 een budgetoverschrijding geconstateerd van ca. € 9 ton over het 4^e kwartaal 2022. Op het moment van schrijven van deze risicoparagraaf wordt nog gewerkt aan een analyse.

Ook voor het onderdeel jeugd zijn er dus diverse onzekerheden en risico's. Het is lastig om het risico te kwantificeren. We sluiten aan bij het gebruikelijke scenario van open einde risico's, namelijk 10% van de uitgaven.

We hebben de risico-inschatting al enkele jaren op midden gezet voor Wmo en Jeugd samen. Gelet op de op hiervoor genoemde risico's hebben we de risico-inschatting vóór simulatie voor jeugd verhoogd naar hoog. Ervan uitgaande dat, indien nodig, snel en adequaat maatregelen worden genomen en wordt bijgestuurd hebben we de risico-inschatting na simulatie gehandhaafd op midden.

4. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) huishoudelijke hulp

Geconstateerd kan worden dat op het terrein van de Wmo, waarvoor een opneemregeling geldt, sprake is van een structureel risico. Er worden meer inwoners ouder en het langer zelfstandig wonen wordt vanuit het Rijk gestimuleerd. Het gevolg is dat er een groter beroep op Wmo-voorzieningen huishoudelijke ondersteuning wordt gedaan, waarbij het maar de vraag is of de compensatie van het Rijk voldoende is om de extra kosten op te vangen. Sinds 2018 wordt de huishoudelijke ondersteuning grotendeels als algemene voorziening uitgevoerd, waardoor de uitvoeringskosten laag zijn.

Vanaf 2025 geldt voor de huishoudelijke ondersteuning weer een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Het financieel effect hiervan is onduidelijk. Bij de invoering van het abonnementstarief enkele jaren geleden zagen we juist een extra kostenstijging omdat de compensatie van het Rijk onvoldoende was. Het is de vraag wat deze omgekeerde ontwikkeling in financiële zin gaat betekenen.

Het overschrijdingsrisico is als basisscenario gezet op 10%. We hebben dit risico op laag gezet omdat de afwijkingen van dit budget ten opzichte van de raming relatief beperkt waren.

5. Inkomensdeel Participatiebudget (voormalig WWB/IOAW/IOAZ)

Voor de uitkeringen en loonkostensubsidie (LKS) verstrekt op basis van de participatiewet (inkomensdeel en LKS) ontvangt de gemeente een rijksbudget. Er is een landelijke vangnetregeling. De eigen risico drempel is 7,5%. Vergoed wordt 50% van het tekort meer dan 7,5% tot en met maximaal 12,5%. Indien het tekort hoger is dan 12,5% wordt 100% vergoed. Voorwaarde is dat aangetoond kan worden dat voldoende inspanningen gepleegd zijn om het beroep

op de bijstand zo klein mogelijk te houden. Een aanvullende voorwaarde is dat een referte-periode van 3 jaar van toepassing is. Zowel 2020, 2021 als 2022 liet een overschot zien. De kans dat een beroep kan worden gedaan op de vangnetregeling is de komende jaren klein.

Een landelijke toename van het beroep op de Participatiewet wordt (met enige vertraging) gecompenseerd in het rijksbudget. Wel is het zo dat ontwikkelingen op macroniveau niet één op één doorvertaald kunnen worden naar lokaal niveau. Het kan best zo zijn dat landelijk zich een daling voordoet in het aantal uitkeringsgerechtigden terwijl lokaal (door specifieke omstandigheden) het omgekeerde plaatsvindt. Nieuw is dat sinds enkele jaren ook de LKS vergoeding afzonderlijk is toegevoegd aan het participatiebudget. De inzet van deze voorziening laat al jaren een stijging zien.

Als risicoscenario hebben we genomen een overschrijding van 10%. Lokaal is sprake van een stabiel tot licht dalend uitkeringsbestand. De afgelopen jaren was er geen aanleiding tot een hogere instroom, omdat de instroom en uitstroom in balans was. Een mogelijke oplopende bijstand instroom is afhankelijk van de economische gevolgen. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt en de mogelijk betere kansen die dit biedt voor werkzoekenden, wordt ervaren dat de instroom van werkzoekenden in de Participatiewet dusdanige belemmeringen hebben, dat uitstroom naar betaald werk in meerdere gevallen binnen 1 jaar niet te verwachten is. Gelet op de vele economische onzekerheden hebben we daarom de risico-inschatting gehandhaafd op midden.

6. Leerlingenvervoer

Leerlingenvervoer naar met name speciaal onderwijs is een gevolg van het feit dat we in onze gemeente erg weinig speciaal onderwijs hebben. Daar komt bij dat we de laatste jaren een toename zien van leerlingen die, ondanks passend onderwijs, toch speciaal onderwijs moeten volgen. En in ons geval vrijwel automatisch ook in het leerlingenvervoer terecht komen. Het lokaal kunnen aanbieden van speciaal onderwijs is de meest zekere manier om op leerlingenvervoer te besparen. Dit is een kwestie van lange adem en goed overleg met onderwijsinstellingen c.q. samenwerkingsverbanden. Daarnaast zijn er nog wat mogelijkheden om op de kosten van leerlingenvervoer te besparen. Bijvoorbeeld inzetten van e-bikes in plaats van aangepast vervoer, MEEopWeg etc.

De laatste jaren waren er budgetoverschrijdingen. Het budget is hierop deels bijgesteld. Voor het resterende deel blijven risico's op overschrijding bestaan. In 2023 zal een aanbestedingstraject worden doorlopen door de Stichting Leerlingenvervoer. Een nieuw contract zal ingaande schooljaar 2023/2024 van kracht zijn. Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuwe verordening leerlingenvervoer die eveneens met ingang van schooljaar 2023/2024 van kracht wordt. Wat ook nog speelt is personeelskrapte bij de vervoerders waardoor het steeds lastiger wordt de planning "rond" te krijgen. Kortom, diverse ontwikkelingen. We hebben het risico vooralsnog gehandhaafd op midden.

7. Dividenden

De gemeente ontvangt een aanzienlijk bedrag aan dividend (onder andere van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en Twence). De kans op het risicoscenario van een negatieve afwijking van 10% schatten we laag in.

8. Rente

Over de ontwikkeling van de rente bestaat veel onzekerheid. Oplopende inflatie kan een bedreiging vormen en leiden tot hogere rentevoeten.

De leningportefeuille bedraagt ongeveer € 46 miljoen. Van een gemiddelde herfinancieringsbehoefte van een tiende deel van de portefeuille is het renterisico van 1% gelijk aan € 46.000.

Voor 2023 is de gemiddelde rentevoet 3,7 %. Zoals bekend is sprake van een aanzienlijke stijging van de rente de laatste tijd. De kans dat geld tegen hogere tarieven aangetrokken moet worden, schatten we gemiddeld in.

9. SamenTwente

SamenTwente voert zijn eigen risicomanagement, ook hier wordt gewerkt met een weerstandsratio.

In de begroting 2023 van SamenTwente is de ratio becijferd op 0,8 en valt daarmee binnen de afgesproken bandbreedte van 0,8 en 1,0. Omdat SamenTwente een eigen adequaat risicobeheer voert zetten wij als deelnemende gemeente het risico voor de gemeente op pm.

10. Vastgoed

We gaan uit van een risico van huurderij van gemeentelijke accommodaties van 10%. We schatten dit risico als laag in.

11. Arbeidsongeschiktheidsrisico's gemeentebestuurders

Arbeidsongeschiktheid van gemeentebestuurders leidt tot extra loon- en wachtgeldbetalingen. Het maximale risico bedraagt ongeveer € 2,9 miljoen. Als risicoscenario gaan we uit van een derde van het maximale risico, afgerond € 1,0 miljoen. We schatten het risico gemiddeld in.

12. Infrastructurele projecten

Jaarlijks wordt geïnvesteerd in de infrastructuur. Als risicoscenario wordt 10% overschrijding bij een investering van gemiddeld € 4 miljoen verondersteld.

13. Stadsbank Oost Nederland

De 22 aangesloten gemeenten zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatieverliezen. Stadsbank Oost Nederland voert hierin een eigen risicomanagement. In het risicomodel wordt net als in onze gemeente met een weerstandsratio gewerkt. Met een weerstandsvermogen van € 1,3 miljoen komt in 2024 deze ratio uit op 1,25 (bron: concept-begroting 2024). Daarmee wordt voldaan aan de eigen norm met een bandbreedte van 1 tot 1,4. Omdat de Stadsbank zelf een adequaat risicobeheer voert zetten wij als deelnemende gemeente het risico voor de gemeente op pm.

14. Directe borgstellingen

Op 31 december 2021 is sprake van de volgende directe borgstellingen:

- Corporaties/(zorg)instellingen € 2,3 miljoen

Als risicoscenario wordt 5% wanbetaling gehanteerd. Gelet op de financiële positie van de betrokken instellingen schatten we de kans daarop laag in.

15. Indirecte borgstellingen

Aan indirecte borgstellingen via het waarborgfonds Sociale woningbouw staat per 31 december 2022 een bedrag van € 71,0 miljoen uit bij corporaties.

Het geborgd schuldrestant in relatie tot de marktwaarde van DAEB-bezit in Rijssen-Holten onderpanden bedraagt ultimo 2022 14,5%. Deze borgstelling (Rijk 50%; gemeente 50%) wordt pas ingeroepen als het garantievermogen van het fonds daalt tot 0,25%. We schatten, gelet op de betrokken corporaties, de kans laag in dat een beroep op deze achtervang wordt gedaan. Niettemin betekent 2,5% wanbetaling (50% van 5%) een potentiële claim van globaal € 1,8 miljoen.

Binnen de nationale hypotheekgarantie (NHG) staat de gemeente tot en met 2010 nog voor 50% als achtervang garant voor tekorten bij het NHG (andere 50% is voor het Rijk). Per 1 januari 2011 is de achtervangfunctie van de gemeenten voor nieuw af te geven hypotheekgaranties vervallen en vanaf deze datum is voor nieuw af te geven hypotheekgaranties sprake van een 100% rijksachtervang.

Het fondsvermogen is in 2022 gestegen tot € 1,63 miljard. In 2022 is € 0,1 miljoen uitgekeerd aan verliesdeclaraties.

De kapitaalratio (garantievermogen/% van gegarandeerd vermogen) is gestegen van 0,81% eind 2021 naar 0,84% eind 2022.

Het door NHG gegarandeerde bedrag (het totaal van hypotheek met NHG) is € 195 miljard. Dit bedrag daalt al enkele jaren, ondanks de gestegen huizenprijzen. Tegenover het gegarandeerde bedrag staat een (geschatte) totale waarde van de onderpanden van € 335 miljard. We gaan ervan uit dat de buffers voldoende zijn. Daarom is het risico voor de gemeente op pm gezet.

16. Risico's ICT/informatiebeveiliging/privacybescherming

De ICT-ontwikkelingen gaan steeds verder en daarmee nemen de risico's toe, door bijvoorbeeld hacking, phishing of ongeautoriseerd gebruik van systemen. Op basis van ervaringen elders gaan we uit van een risicoscenario van € 4 miljoen. Gelet op de vele beheersmaatregelen die worden genomen als risicoreductie schatten wij het risico laag in.

17. Grondexploitatie

De risico's van de grondexploitatie worden jaarlijks gemonitord. De resultaten hiervan worden opgenomen in het risicologboek. Op dit moment zijn de risico's geïndiceerd op circa € 6 miljoen. Dit betekent een verslechtering van het risicoprofiel ten opzichte van de situatie in augustus 2022 van ca. € 2 miljoen. Deze stijging van de risico's wordt vooral veroorzaakt door stijgende inflatie en oplopende rente waardoor de prijzen onder druk staan. Dit geldt in het bijzonder voor de projecten Encko en Opbroek Oost. Ook ligt er nog een risico of de zogenaamde WBI (woningbouwimpuls) subsidie wel of niet wordt toegekend. Gelet op de huidige dynamiek zullen we in de aanloop naar de begroting 2024 de risico's van de grondexploitaties opnieuw monitoren.

Risico's op eigendommen

Rampen

Met de gevolgen van het zich voordoen van rampen, zoals het ontsporen van een chloortrein of het overstromen van een kern is in de begroting geen rekening gehouden. Wel wordt op verschillende manieren geprobeerd te voorkomen dat een ramp zich voordoet. Denk hierbij aan het opstellen van een integraal veiligheidsplan en het aanpassen van het rioleringsstelsel.

Voor de kosten van een terroristische aanslag zijn alle Nederlandse polissen verzekerd tot een bedrag van € 1 miljard per jaar. Een risico is de opgenomen clause in de polis. Komt de schade door terrorisme in Nederland in een jaar boven dit bedrag uit en onze gemeente wordt getroffen door een aanslag, dan komt een evenredig deel van de schade niet voor vergoeding in aanmerking.

Verzekeringsmarkt

Wij wijzen op de claimbewustheid van burgers en bedrijven bij schade. De gemeente is verzekerd tegen schade bij persoons- en zaakschade tot een bedrag van € 5 miljoen per gebeurtenis met een maximum van € 10 miljoen per verzekeringsjaar en bij vermogensschade € 2,5 miljoen per gebeurtenis tot een maximum van € 5 miljoen per verzekeringsjaar. Claims die de genoemde bedragen te boven gaan blijven over het meerdere voor risico van de gemeente.

Weerstandsvermogen

Tot het weerstandsvermogen wordt gerekend de algemene reserve en 50% van de bestemmingsreserves waarop nog geen verplichtingen rusten.